

MAGYAR LAJOK

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelős szerkesztő:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R. T.**
Törv. lajstromszám:
Trih. Bihar III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyáriás Elemér**

Chamberlain miniszterelnök az egész angol parlamentet mélyen meghatotta a cseh kérdéstről tartott nagy beszámolójával

A hoz minden pártja lelkes éljenzéssel vette tudomásul,
hogy Münchenben kiegyező tanácskozásra ül össze Cham-
berlain, Daladier és Mussolini Hitlerrel

Az angol parlament a müncheni tanácskozások befejezéséig
elnapolta üléseit

Londonból jelentik: A pattanásig feszült európai helyzetben szerdán délután váratlan fordulat következett be. 4 óra 50 perckor röptette világgá a „Havas“ francia távirati iroda azt a nagyfontosságú eseményt, hogy **Daladier, Chamberlain, Mussolini és Hitler** csütörtökön Münchenben tanácskozásra ülnek össze. A híradást rövidesen hivatalosan is megerősítették. A Havas később Rómából azt jelentette, hogy Hitler, tekintettel a közötte és Mussolini között fennálló személyes baráti kapcsolatokra, valamint a két ország barátságára és a Duce-nak az Anchluss alkalmával tanúsított magatartására, hálából elfogadta Mussolini közvetítő közbelépését.

Chamberlain ezt a nagyjelentőségű fordulatot az alsóház ülésén jelentette be. Amikor az angol miniszterelnök megjelent az alsóházban, nagy éljenzés fogadta, ami láthatólag meghatotta Chamberlain így kezdte beszédét:

— Olyan helyzettel állunk szembe, amelyre 1914 óta aligha volt példa. Ha a Népszövetség alapekmányának 19-ik szakaszát, mely a szerződések meggyezése felülvizsgálásáról szól, alkalmazták volna és ha nem vártak volna addig, amíg a szenvedélyek annyira elhatárolódnak, hogy a békeszerződések meggyezése felülvizsgálása lehetetlenné vált, — akkor elkerülhettük volna a mai súlyos válságot. Ezért a mulasztásért a Népszövetség valamennyi tagjának viselnie kell a felelősséget.

Három lehetőség Anglia előtt

Chamberlain ezután vázolta a cseh-német viszály történetét, majd így folytatta:
— Anglia kormánya három eljárás között választhatott: egyik lehetőség az a fenyegetés volt, hogy háborút indítunk Németország ellen, ha megtámadja Csehszlovákiát. A másik lehetőség az volt, hogy félre állunk és szabadfolyást engedünk az eseményeknek. A harmadik pedig: hogy békés megoldást keressünk közvetítés útján. Az első lehetőséget elutasítottuk. Szerződéses kötelezettségeink Csehszlovákiával szemben nincsenek. Állandóan vonakodtunk ilyen kötelezettséget vállalni. (Általános éljen-

zés.) A második lehetőség nem felelt meg és így a közvetítés módszerét választottuk.

Chamberlain a továbbiakban ismertette **Runciman** küldetését, a Csehszlovákiában megismétlődő súlyos incidenseket, **Henlein** karlsbadi követelését és a cseh valamennyi jólismert mozzanatát.

— Szeptember 14-ikén, — folytatta Chamberlain, — újból válságos helyzet állott elő és az a veszély fenyegetett, hogy a határon öszszevont német csapatok bevonulhatnak Csehszlovákiába, hogy megakadályozzák a szudéta-németek és a cseh haderő közötti háborúskodást. Másrészt maga a cseh kormány is mozgósított és ezzel a német fegyveres kihívását kockáztatta meg. A német beavatkozás mozgásba hozta volna Franciaországnak azt a kötelezettségét, hogy Csehszlovákiát megvédje. Ez európai háborúra vezetett volna, melybe Franciaország oldalán Anglia is bele bonyolódott volna.

A döntő levélváltások Chamberlain és Hitler között

Üzenet Mussolinihez

Chamberlain ezután rátért a Hitlerhez Horece Wilsonnal küldött levelére és az arra érkezett válaszra, majd így folytatta:

— Arra a levélre, amelyet Wilson útján Berlinbe küldtem Hitlernek, Hitler kijelentette, hogy csapatai nem fogják tullepni a térképen rajzolt vörös vonalat. Feladatuk csak a rend fenntartása lesz és

szabad népszavazást fog tartani, amelynek eredményét tiszteletben fogja tartani és hozzá fog járulni a maradék Csehország javára adandó nemzetközi biztosítékhöz, de csak a kisebbségi kérdés elintézése után. Ez megnyugtató kijelentés volt és Hitlerrel való személyes érintkezésem alapján kijelenthetem, hogy meg vagyok győződve: Hitler hiszi is azt, amit mond.

— Főként arra gondoltam, hogy sikerült a nehézségeket ismét szűkebb pontokra szorítani

Bizonytalan körülmények között határoztam el berchtesgadeni útamat. Kétségtelen, hogy ez a látogatás akadályozta meg a fegyveres bevonulást, amire minden előkészület megtörtént.

A godesbergi tanácskozás. A lengyel és magyar igények

Szólt ezután Chamberlain a godesbergi tanácskozásról és említést tett Magyarország és Lengyelország igényéről is.

— Reméltem, — mondotta, — hogy a szudéta-németek közvetlen problémáját ennél a pontnál nem fogja komplikálni a magyar és lengyel kívánságok sürgetése. E kormányok azonban következetesen ugyanolyan elbánást követelnek, mint amelyben a szudéta-németek részesülnek. Az angol-francia javaslat elfogadása következtében a lényegileg németlakta területek kiválása arra vezetett, hogy a magyar és lengyel kormány hasonló követelést támasztott, ama területek kiválása iránt, amelyekben a magyar, illetve a lengyel kisebbség dominál.

A londoni magyar követ és lengyel nagykövet ilyenirányú előterjesztést tett szeptember 19-ikén Londonban és 20-ikán Prágában. Az angol kormány tudomásul vette ezeket az előterjesztéseket, azt felelte, hogy jelenleg minden erőfeszítést a szudéta-német kérdés megoldására összpontosítja, amelytől az európai béke és háború kérdése függ. Megértjük a magyar és lengyel kormány által kifejtett ilyenirányú erőfeszítéseit, de reméljük, hogy a mostani kényes helyzetben nem tesznek semmit, ami kiterjesztené a válság körét.

— A lengyel kormány határozott elégedetlenségét fejezte ki ezzel a kívánsággal szemben. A magyar kormányt felbátorította a kormányzó látogatása szeptember 20-án Göringnél, továbbá a magyar miniszterelnök, külügyminiszter és vezérkari főnök látogatása 21-én Berchtesgadenben. Mozdósítási intézkedések történtek, hogy megkettőzzék a magyar hadsereg létszámát.

és elképzelhetetlen, hogy ezek a nehézségek ne lennének most már tárgyalásokkal megoldhatók. Ujabb személyes üzenetet küldtem Hitlerhez. Az üzenet így szólt:

— Levelének olvasása után bizonyos vagyok benne, hogy Ön összes követeléseit háború nélkül haladéktalanul megkaphatja. Kész vagyok azonnal Berlinbe utazni, hogy önnel, a cseh kormány képviselőjével, Franciaország és Olaszország képviselőivel együtt tanácskozzunk a meggyezésről, ha Ön is úgy kívánja. Nem hiszem, hogy Ön hajlando volna egy régi probléma megoldásának néhány napos elhalasztása miatt felelősséget vállalni a világháború megindításáért, mely a civilizáció végét jelentené.

Egyidejűleg személyes üzenetet küldtem Mussolininek is. Az üzenet így szólt:

— Végső felhívást intéztem Hitlerhez és felkértem, tartózkodjék a szudéta-német kérdésben az erőszak alkalmazásától, miután a kérdés további tárgyalások útján elintézhető. Hajlandónak nyilatkoztam arra is, hogy azon-

... hogy a megegyezésről Németország, Csehszlovákia és Franciaország közötti tanácskozzam. Remélem Chamberlain közölni fogja a német kancellárral, hogy kész magát ezen a tanácskozáson képviseltetni és sürgetni fogja a kancellárt, hogy adja el javaslatomat, mely megóv mindnyájunkat a háboru borzalmaitól. Szavatolom a cseh ígéret betartását, bízva abban, hogy egy életen belül teljes megegyezés jön létre.

— Erre az üzenetemre az olasz miniszterelnöktől azt a választ kaptam, hogy utasította a berlini olasz követet, jelenjék ki Berlinben, hogy Olaszország készen áll a Németországnak adott ígéret teljesítésére, de tekintettel az angol kormány kérésének fontosságára, Mussolini reméli, hogy Hitler legalább 24 órával elhalasztja azt az eljárást, amelyre Wilson előtt kijelentette, hogy ma délelőtt 2 órára van kitűzve. Ezzel lehetővé fogja tenni Mussolini számára, hogy újból megvizsgálja a helyzetet és békés megoldást találjon. Mussolininek a berlini olasz követ által közvetített üzenetere Hitler hajlandónak nyilatkozott a mozgósítást 24 órával elhalasztani. (Chamberlainnek ezeket a szavait az angol alsóház viharos éljenzéssel fogadta.)

Az angol alsóház megálljenzi Mussolinit és Hitlert

— Bárhogyan gondolkoztunk a múltban Mussoliniról — folytatta Chamberlain — ma bizonyára a ház minden tagja üdvözölni fogja ezt a gesztust. (Az alsóház itt megálljenzette Mussolinit.) Hitler az előbb meghívott, találkozott vele Münchenben (Ujabb éljenzés) és ugyanakkor meghívta Mussolinit és Daladiert is. Mussolini elfogadta a meghívást. Daladier valószínűleg szintén igent mond. Hogy az én válaszom mi lesz, azt hiszem, mondanom sem kell.

Chamberlainnek ezekenél a szavainál az összes képviselők felugráltak, irataikat loboqtatva éljenzettek és sokan kezüket összekulcsolva, így kiáltottak:
— Hála Istennek!

Chamberlain ezután így folytatta:

— Bizonyára örömmel repeső szívvel hallotta a ház minden tagja a válság újabb elha-

lasztását, mely ismét alkalmat nyújt arra, hogy a józan ész, a jóindulat és békeség eszközeivel keressük a probléma megoldását, melyek előkészítése már feltűnt a láthatáron. Remélem

a ház most elbocsájt, hogy megfontoljam, mit kell tennem és kérem napolja el a további vitát néhány nappal. Talán boldogabb körülmények között találkozunk újból

Az ellenzéki pártok vezetői örömmel üdvözlük a miniszterelnököt

Mary özvegy királyné könnyezve hallgatta végig a parlament ülését

Chamberlain ezután percekig tartó éljenzés közben helyet foglalt.

Atlee őrnagy, a munkáspárti ellenzék vezére rövid felszólalásában kijelentette, hogy az egész ház örömmel üdvözli a miniszterelnök bejelentését, melyből kitűnik, hogy a háború megakadályozható. A ház minden tagja kívánja, hogy ne mulasszák el a béke fenntartásának egyetlen alkalmát sem az elvek feladása nélkül és a munkáspárt minden módon elő akarja segíteni a miniszterelnök új lépé-

sének sikerét.

Miután Sinclair az ellenzéki szabadelvű párt és Lansbury a pacifisták részéről rövid, meleghangú köszönetet mondott a miniszterelnöknek, a ház hétfőre napolta el üléseit. Mary özvegy királyné az elnök ülése fölötti karzaton hallgatta végig Chamberlain nagyfonságú bejelentését és sokszor könnyezett a parlament ünnepi jelenetei alatt. A kenti herceg a ház órája fölötti páholyból hallgatta végig a bejelentést

Daladier rádióüzenetben közölte a francia néppel, hogy elfogadta a müncheni meghívást

Párizsból jelentik: Daladier francia miniszterelnök szerdán este 8 órakor a francia rádióban jelentette be a nemzetközi helyzetben beállott fordulatot. Daladier a következőket mondotta:

— Bejelentették önöknek, hogy ma este közlést teszek a nemzetközi helyzetről. Ma délután meghívást kaptam a német kormánytól, hogy holnap reggel találkozom Mussolinivel, Hitlerrel és Chamberlainnel. A meghívást elfogadtam. Megérthetik, hogy egy ilyen fontos tanácskozás előestéjén az a kötelességem, hogy máskorra halaszsam felvilágosításaim tervezett megadást. Elutazásom előtt azonban szinte köszönetet akarok mondani Franciaország népének bátor és méltóságos magatartásáért. Először azoknak a franciáknak hidegvéréért és elszántságáért akarok köszönetet mondani, akiket a zászlók alá szólítottam. Feladatom nehéz, de mondhatom, hogy a nehézségek kezdete óta minden egyes napon teljes erővel dolgoztam a

világbéke és Franciaország létérdekeinek biztosításáért. Holnap folytatom azt az erőfeszítést azzal a gondolattal, hogy teljes egyetértésben állok a francia nemzettel.

Nagy megkönnyebbülés Párizsban

Párizsból jelentik: Franciaországban ki-mondhatatlan megkönnyebbülést okozott a müncheni találkozó híre. Sokan már is azt hiszik, hogy a háború veszélye teljesen elmúlt és esütörtökön Münchenben teljes megegyezés jön létre.

Jobboldali pártok közös bizottsága Daladiernél és Lebrun elnöknel

Párizsból jelentik: A jobboldali pártok közös bizottsága felkereste Daladiert és ígéretet kért arra, hogy a törvényhozás megkérdése nélkül nem fog általános mozgósítást elrendelni, vagy az ország jövőjére döntő más intézkedést elrendelni. Daladier kijelentette, hogy a kormány nem mondhat le az általános mozgósítási elrendelésének jogáról, de lehetséges, hogy a kormány e jogával csak a törvényhozás megkérdése után fog élni. A küldöttség felkereste Lebrun elnököt is, majd sajtóközleményben tiltakozott a megtévesztő híradások ellen, amelyek a háborút elkerülhetlenné állítják be és holott tisztára lehetetlen-ség, hogy elvben már létrejött megegyezés végrehajtásának módozatai miatt világháború törjön ki.

Párizsból jelentik: A Liberté szerdai számát elkobozták és hír szerint Doriót főszerkesztőt letartóztatták. Flandin volt miniszterelnök ugyanis a lapban azt írta, hogy a francia népet megtévesztik vezetői, mondván, hogy az angol francia terv és Hitler követelései között áthidalhatatlan az ellentét. A kommunisták azoknak az érdekeit szolgálják, akik nem franciák. Leakarnak tartóztatni — írja Flandin — de inkább meghalok semhogy megengedjem, hogy meggyilkolják Franciaországot.

Doriót szerdai cikkében megismételte Flandin állításait, hozzáfűzve, hogy esztelen-ség volna Németország elismert követeléseit megtagadva francia vért ontani. Doriót végül felhívta a béke barátait, hogy egyesüljenek a háborús uszítókkal szemben. Flandin interpellációt jegyzett be a belügyminiszternél a Liberté elkobzása miatt.

Mussolini, Daladier, Chamberlain és Hitler elutazása Münchenbe

Rómából jelentik: Mussolini Ciano külügyminiszter kíséretében szerdán délután 6 órakor különvonaton elindult Münchenbe. A pályaudvaron

Világháborús hadfiak a béke fenntartása mellett

A népek közötti békére való felhívással fejeződött be a voit frontharcosok nemzetközi értekezlete

Bucuresti. Saját tud. A volt szövetséges államok frontharcosainak nemzetközi szövetsége szerdán délután befejezte bucuresti nagygyűlését. A kongresszus véghatározatot hozott, amelyben többek között a következőket szövegezi le:

Ismervén az utolsó 20 esztendő csalódásait, amelyeket tragikusan hangsúlyoz ki a jelenlegi helyzet, a kongresszus hitet tesz ama népek igazságérzete mellett, amelyek hivatottak a civilizáció nagy, közös tulajdonát védelmezni. Nem akarunk hinni a háború végzetserű voltában, amely tekintettel a társadalmi gyűlöletterjesztés és romboló törekvések tényezőire, katasztrófát robbanthatna ki, ami elsöpörné a győzőket és a legyőzötteket egyaránt.

A kongresszus a béke fenntartását lehetségesnek hirdeti és lehetségesnek mondja a népek közötti megértő viszony helyreállítását. Hiszi, hogy miután minden állam külpolitikájának célja függetlenségének, biztonságának területi épségének és virágzásának a biztosítása. Ezért béke fog uralkodni a nemzetek között, ha összhangba tudják majd hozni egymás anyagi és erkölcsi érdekeit és ha az egymás közötti viszonyt becsület, igazság, lojalitás és

jóhiszeműség irányítja; annak a gondolatnak helytelenítésével, hogy idegen államok más államok belügyeibe beavatkozzanak.

A kongresszus kéri a kormányokat és a népeket, oldják meg a felmerülő vitás kérdéseket békés úton.

Bucuresti. Saját tud. A frontharcosok kongresszusának résztvevői a fővárosból Mára-szestibe utaztak, ahol nemrégén avatták fel a hősök emlékére állított Mauzoleumot. A Mauzoleumot ez alkalommal a legmagasabb cseh és jugoszláv kitüntetésekkel díszítették fel. Olyan kitüntetésekkel, amelyekkel csak a verdüni erődítmények rendelkeznek.

Most, amikor Csehszlovákia válsága az egész világ szemeláttára játszódik le, valóságos szenzáció erejével hat

MARJAY FRIGYES

SEDANTOL PRAGAIG ...

című páratlanul izgalmas könyve.
Ára gyönyörű egész vászonkötésben 310 lei.
Megrendelhető kiadóhivatalunk útján.

megjelent az olasz kormány valamennyi tagja és Mackensen német követ is.
Párizsból jelentik: Daladier francia miniszterelnök csütörtök reggel 8 órakor a le-bourget repülőtérrel elindult Münchenbe.
Londonból jelentik: Chamberlain miniszter-

elnök, akít a parlamentből hazatérésekor az utcán a tömeg lelkesen ünnepelte, csütörtök reggel óra 30 perckor elindult a hestoni repülőtérrel Németország felé.
Berlinből jelentik: Hitler szerdán este különvonattal elutazott Münchenbe.

Berlin, Róma és London reménylő várakozása

Mussolini nagy szerephez jut Münchenben. — Angol-francia-olasz alkalmi őrscapatok a népszavazási területen. — Mindenik nemzetiség rendezése Csehszlovákiában

Berlinből jelentik: Szerdán délután villámgyorsan terjedt el a hír a csütörtöki négyes találkozóáról. Berlinben a legnagyobb reménykedéssel várják az értekezletet és bizakodással számítanak arra, hogy az értekezlet végre kielégíti Németország követeléseit. Ilyen körülmények között Berlinben minden más esemény, még a né-

Ugy tudják, hogy Mussolini azért vállalkozott a müncheni találkozóra, mert megkapta Hitleről a teljes biztosítékot arra nézve, hogy utja nem lesz eredménytelen. A müncheni találkozóval kapcsolatban újból fölvetődött a négyhatalmi értekezlet terve is, még pedig olyan formában, hogy megoldják az összes függő kérdéseket is egy általános garancia szerződés formájában.

Rómából jelentik: Mussolini közbelépésének Rómában óriási jelentőséget tulajdonítanak és az ő személyét a legnagyobb biztosítéknak tekintik arra, hogy a négyes értekezleten az utolsó pillanatban mégis létrejön a megegyezés a cseh kérdésben. Mussolini és Daladier között ez lesz az első találkozás. Figyelmet érdemel, hogy Mussolini az egyetlen a négy tárgyaló államférfi között, aki egyformán jól beszéli a német, francia és angol nyelvet és így szerepe a megbeszéléseken még jobban kidomborodik. Sokan a csütörtöki értekezlet körül már Európa egész új rendezésének körvonalait látják kibontakozni. Mussolini felfogása közismert. Nagyon fontos a nemzetközi értekezletet csak akkor lehet összehívni, ha a megegyezés alapja már előre biztosítva van. Mussolini a cseh kérdés megoldásában is az összes nemzetiségek ügyét rendezettni kívánja.

Cáfolják Benes elnök lemondását

Prágából jelentik: Illetékes cseh körök határozottan megcáfolnak minden olyan hírt, mely Benes elnök állítólagos lemondásáról szólnak.

A cseh kormány a maga képviseltetését kéri a müncheni tanácskozáson

Londonból jelentik: Massaryk londoni cseh követ jegyzékét nyújtott át az angol kormánynak. Ebben a cseh kormány azt kéri, hogy a müncheni értekezleten Csehszlovákia szószója adhaa elő Csehszlovákia ügyét és nyújthasson felvilágosítást az angol-francia terv és Hitler emlékiratának összes vonatkozásairól. A jegyzék hivatkozik arra, hogy Csehszlovákia nem lesz képviselve az értekezleten, amely létredekkelt érinti.

Aprágai magyar követ Krofta külügyminiszternél

A magyar kormány nyilatkozata Chamberlain egyes megállapításairól

Budapestről jelenti az M. T. I.: A magyar kormány utasítására a prágai magyar követ a cseh kormány szeptember 26-án kelt nyilatkozatával kapcsolatban szerdán a magyar kormánynak a cseh kérdésre vonatkozó felfogását, illetően az alábbiakat közölte Krofta külügyminiszterrel:

— A magyar kormány a nemzetiségi önrendelkezési jog gyakorlati megoldásának és a teljes egyenjogúság elvének alapján minden olyan megkülönböztetést, mely a magyar nemzetiség rovására történne, barátságtalan magatartásnak tekintene.

A követ kifejtette továbbá a magyar kormánynak azt a nézetét, hogy a békés fejlődés biztosítására igen alkalmas mód lenne, ha a magyar követelést a német problémával egyidejűleg intéznék el. A követ azt a választ kapta Kroftától, hogy a közlést tudomásul veszi és a jegyzékét kormánya elé fogja terjeszteni.

Illetékes magyar helyen szükségesnek tartják közölni, hogy Krofta a beszélgetés során olyan személyes természetű megjegyzést tett, amely a magyar kormány nézete szerint nem könnyítheti meg az állandó rend megalapozását Középeurópának e súlyos helyzetben lévő részében.

Budapestről jelentik: Illetékes magyar helyen megállapítják, hogy Chamberlainnek a beszéde során a csehszlovákiai lengyel és magyar nemzetiségi kérdések taglalása közben tett

Daladier

A Reuter szerint Massaryknak lord Halifax-hoz intézett levele közli, hogy a cseh kormány az előbbi hetek tapasztalataira hivatkozva, határozott és kötelező biztosítékot ad ki, hogy nem fognak váratlan támadó lépések történni, miáltal a tárgyalások folynak és ez idő alatt érintetlen marad a cseh védelmi rendezés.

Az angol kormány fehérekönyvet adott ki

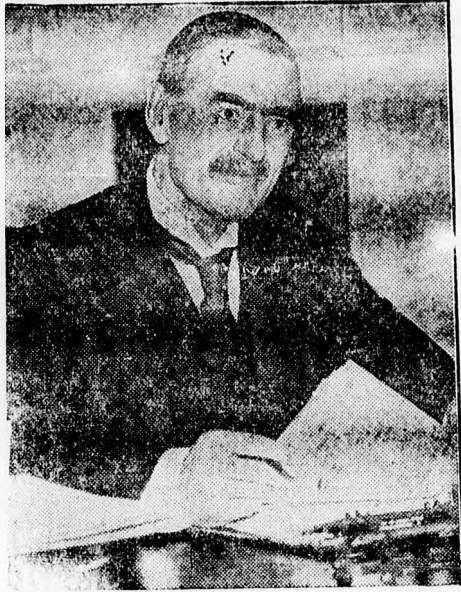
Londonból jelentik: Az angol kormány szerdán délután 22 oldalas fehérekönyvet adott ki a Hitler és Chamberlain között történt levélváltás teljes szövegével.

Oriási öröm a jugoszláv fővárosban

Belgrádból jelentik: A müncheni négyes találkozó híre este vált ismeretessé Belgrádban. A békés kibontakozás reménye óriási örömet keltett a jugoszláv fővárosban. A müncheni találkozóáról kifüggesztett híreket a lapok szerkesztőségei előtt összegyűjtött tömeg megjelmezte.

Roosevelt elnök megbizottja is részt vesz a müncheni tanácskozáson

Párizsból jelentik: A szerdai éjszakai órákban elterjedt hírek szerint a müncheni négyes értekezletből öt hatalmi találkozó lesz, mert megfigyelőként részt vesz azon Roosevelt elnök megbizottja is. Az amerikai elnök valószínűleg valamelyik európai nagykövetének ad megbízást a müncheni értekezleten való részvételle.

Chamberlain,

met-cseh viszály egész részletei is háttérbe szorultak.

Londonból jelentik: Hivatalos körök nagy bizakodással néznek a közeljövő elé, mert úgy tudják, hogy Mussolini, mielőtt a közvetítő szerepét elvállalta volna, telefonon arról tárgyalt Hitlerrel, hogy melyek volnának a feltételek, amelyekkel a probléma békés úton rendezhető. Ennek értelmében az első lépés az október elsején határidő elhalasztása volna, melyre vonatkozólag Mussolini állítólag ígéretet kapott Hitleről. Ennek fejében Chamberlain magára vállalta, hogy a cseh csapatok visszavonuljanak mindazokról a területekről, melyeken 50 százaléknál nagyobb a német lakosság. Ezen a területen azonban egyelőre nem a német csapatok látnak el a rend fenntartását, hanem egyesített angol-francia-olasz alkalmi őrscapat. Ez a nemzetközi megszállás mindaddig tartana, míg az átadás teljes részletes terve elkészül és végrehajtható lesz.

Londoni diplomáciai körökben már régóta nem tapasztalt bizakodó hangulat uralkodott.

Hitler,

Mussolini

Ugyanis, mint az angol miniszterelnök beszédében más helyen maga is megállapítja, a magyar kormány londoni követe útján már szeptember 19-én megtette az ismeretes előterjesztését. A magyar kormány a csehszlovákiai magyarság nemzetiségi igényeinek érvényesítésére irányuló akciója tehát megelőzte a berchtesgadeni látogatást.

Chamberlain beszédében a magyar mozgósítási intézkedésekre vonatkozó részével kapcsolatban megállapítják, hogy a magyar részről hozott rendszabályok nem mentek túl azon a mértéken, amelyet a magyar határ mentén foganatosított cseh intézkedések és a cseh mozgósítás a magyar határok biztosítása szempontjából szükségessé tettek.

Cseh-lengyel-magyar feszültség jelei

Varsóból jelentik: A Lengyel Távíráti Iroda jelentése szerint a cseh felelőtlen elemek azzal fenyegetőznek, hogy valamennyi lengyel vezetőt agyonlőnek, mielőtt eltávoznának Teschenből. A lengyel félhivatalos sorozatos összehívásokról ad hírt. Megállapítja, hogy a nyílt utcán, minden figyelmeztetés nélkül lövik le a lengyeleket. A határmenti véres harcokban 34 halottja és közel 700 sebesültje van.

Varsóból jelenti a Lengyel Távíráti Iroda: Pozsonyból érkezett jelentés szerint ismét kiújult a terror a magyar nemzetiségi vezetők ellen. Kétszázat közülük letartóztattak. Tömegesen tartóztatják le az önkormányzatot kövelelő szlovákokat is.

Gamelin tábornok a szudéta-német területek kiűrését ajánlotta Prágának

Párizsból jelentik: A „Liberté” illetékes helyreli származó értesülése szerint Gamelin tábornok, a francia vezérkar főnöke, szerdán reggel azt tanácsolta Prágának, hogy a szudéta-német területeket október elejéig ürítse ki.

A cseh kormány Prágából átköltözik más székhelyre

Londonból jelentik: A Central News megbízható értesülésre hivatkozva közli, hogy a cseh kormány Prágából az ország másik részébe helyezi át székhelyét, mivel a jelenlegi főváros csak 50 mérföldnyire van a német határtól. Az erre vonatkozó hivatalos közlés rövidesen várható.

Syrový tábornok, a csehszlovák kormány új elnöke

Vizsgálóbíró elé kerültek Marosvásárhely volt városi vezetőségének ügyei

Negyvenmillió károsodás érte a székegy anyavárost. Kihirdették a vádiratot, amely súlyos visszaéléseket állapít meg

Marosvásárhely. Saját tud. Jelentettük annak idején, hogy Goma P. J. közigazgatási vezérfelügyelő napokon át vizsgálatot vezetett a Marosvásárhelyi élén állott vezetőség működésére vonatkozólag. A liberális kormány alatt ugyanis dr. Dandea Emil volt a város polgármestere, kinek dr. Pántea Simion vezértitkár és Urzica Demeter főszámvevő voltak segítő-társai, akiknek szolgálati ideje alatt közel negyven millió lei kár érte a várost. A közigazgatási vizsgálat sok szabálytalanságot állapított meg mindhárom városi főtisztviselő terhére s a közigazgatási vezérfelügyelő vizsgálatait befejezve ügyüket áttette az ügyészségre, ahol hónapokon át tanulmányozták a rendkívül bonyolult bűnügyi szerkezetű számlait.

Közben bűnügyi zárlat alá vették dr. Dandea volt polgármester vagyonát is.

A vizsgáló bírósághoz kerülvén az ügy, számtalan kihallgatás, tanúk, szakértők meghallgatása után elkészült a vádirat is, melyet a vizsgálóbizottság II-ik osztálya 42—938 szám alatt hozott meg és amelyet szerdán délelőtt kézbesítettek ki az érdekelteknek.

A vádirat dr. Dandea Emil Marosvásárhely volt polgármestere, jelenleg ügyvéd, dr. Pántea Simion, jelenleg felfüggesztett városi vezértitkár és Urzica Demeter felfüggesztés alatt álló városi főszámvevő ellen az Erdélyi Btk. és a II. Carol Btk. vonatkozó paragrafusai alapján sikkasztás, hivatalos hatalommal való visszaélés és közbizonyosság hűtlen kezelésének büntetése miatt vádemelést tartalmazza.

A vádirat ellen tíz napon belül a táblához van felelősségek helye, de a vád eszelekményei olyan súlyosak, hogy a vád alá helyezett városi főtisztviselők esetleges felelőssége teljesen ki-látástalan. A vizsgálóbizottság által kiadott vádirat széls körben váltott ki érthető érdeklődést a kitűzendő tárgyalás elé máris felfokozott várakozással tekint a város polgársága.

Endrődy László S. J.

P. Petit hajója

A könyvnek első részében P. Petit S. J. csupa érdekes epizódokból szőtt életrajzát a fia, a másik részében pedig egy teljes részletes leírás gyakorlati közeli, amelyet P. Petit leírta a lelkizavakolat paratlanul ötletes és eredeti megoldásu. Egyszerű közvilágosság az egész történet lelkimagozó varázsa érződik — a bensőséges kegyelmi élet kiaradása.

Ara 90 lei és portó.

Ötszáz olasz repülő kivontak a spanyolországi szolgálatból

Londonból jelentik: A „Daily Telegraph” sansebastiani diplomáciai körökben arról értesül, hogy 500 olasz repülő, akik Mallorcában és Saragossában állomásoztak, kivontak a szolgálatból. Az olasz gyalogosokat mindeddig meg nem vonták ki.

A briliánsgyűrű

Irtó: Ozorai Kánfor Anna

Jancsi, a tizenötéveses nyurga diák, két hosszú karját lóbázza ment az utcán. Augusztusi reggel volt. Kicsit hűvös, mert zápor hullt az éjjel. Jancsi vakációs jóérzéssel szívta be a friss levegőt és egyszerre szaporázni kezdte a lépést.

A felső kabátzsebében, a zseve fölött pénz volt. A pénzen, amire már több mint egy fél éve vágyott, rádiót akart építeni, egy ultrarövid adó-és vevőgépet. A tervrajzot már régesrég elkészítette. A legpontosabban kiszámított mindent. Fél éve takarékoskodott, ügyeskedett, hogy pénzt szerezzen. S most, eladott tízóraifak, másoknak irt dolgozatok, mozielőadások és más hasonló nagy munkák és áldozatok árán zsebében van az összeg.

Csak meg kell venni az alkatrészeket. Nagy igyekezetben Jancsi szinte száguldott, mikor az egyik kapualjából toprongyos cigányasszony toppant eléje.

— Fiatalur! Fiatalur kérem! — szólította meg s karját valami furcsa, mindjárt visszahúzásra kész mozdulattal, legörbített marokkal nyujtotta feléje.

Jancsi megdöbbsent S mielőtt még fölcserült volna, szemé előtt ott szikrázott egy nagyfejű briliánsgyűrű s mellette egy finom, vékony jeggyűrűcske. Az arany csak úgy szórta a fényét a rongyos cigányasszony piszkos tenyeréből.

— Mennyit kér érte? — kérdezte Jancsi önkéntelen.

— Csak most: kétszáz lei... — suttogta a cigányasszony, azután rövid, szegénylős kis gondolkodás után még hozzátette: — Ehezem, fiatalúr, éhezem nágyon...

Jancsi zseve megrezdült... Éhezik... Azután az agyán futottak végig az egymást ker-

gető gondolatok... A jeggyűrű csak egy. Ha valamikor ő nőszül... — s szőke- és barnafürű huncutmosolyu leányarcok tűntek föl előtte. Verák, Klárik és Ilonkák eddig meg sem figyelt alakjai... Igen, gondolta kezdődő férfiassággal, valamikor majd neki is szüksége lesz ilyen jeggyűrűkre. De ifju boldogságukat mégsem ronthatja meg egy jeggyűrű, aminek kétes az eredete, aminek nincs meg és nem is lesz meg a párja! Hogyan adná azt át egy Klárikának és hogyan is áldaná meg azt egy pap az oltáron?

A briliánskö azonban újra megcsillogott a cigányasszony kezén. Jancsi valami ellenállhatatlan vágy vonzotta feléje. És idegesen távoli öröme — arany, álmódott, jövődöbbseli hír, dicsőség, gazdagság — hirtelen lázában, de amellett hideglelésen reszkette, olyan érzéssel, mint ha valaki bünt követ el, előhúzza a pénztárcáját s kivett belőle száz leit az ultrarövidhullámú rádióra összegyűjtött kis summából, helynyomta a cigányasszony kezébe és már nyult is a briliánsgyűrű után.

A piszkos cigánytenyer záró öleléséből egyszerre finom, tiszta ujjai között táncolt a gyűrű. Jancsi gyors mozdulattal zsebetette kincseit, a cigányasszony pedig elrohant hirtelen.

A fiu folytatta útját. Furcsa érzés fogta el. — Aranyam van. Briliánsom van. Gazdag vagyok. Vagyonom van!

Boldog volt nágyon. De valami, vagy helyesebben: valaki mégsem hagyta nyugodni. Egy nagy Valaki, aki lelkében bennlakott. A lelkiismeret erős és határozott hangon vádolt.

— Te, Nagy János, aki törvénytisztelethen kell hogy léljed életed, te, a tanár fia, te, a lilíomos gimnazista, te, a jövődöbbseli gépészmérnök, orgazda lettél!...

Jancsi párbeszédet tartott önmagával. Közben szinte észrevétlenül belevetette magát az előkelő negyed forgatagába.

— Eh, mit! Ez a sürgős-forgás majd kiveri a fejből ezt a hangos szót — gondolta feszülő

A fasiszta nagytanács ülését október hatodikára halasztották

Rómából jelentik: A fasiszta nagytanács, mely őszi ülését október elsején akarta megtartani, a cseh kérdésben előállott jelentős fordulatra való tekintettel, október 6-án kezdő megülésezését. Napirendjén a következő pontok szerepelnek:

1. A faji kérdés.
2. A politikai helyzet.
3. Az új fasiszta és korporációs kamara.

Templomalapkö-szentelés Puztadarócon

Lazári. Saját tud. A legnagyobb világváltság közepette, nagy hittel és bizakodással tette le vasárnap délután tervezett kis templomának alapkövét a Szatmár melletti Puztadaróc leányegyház maréknyi katolikus magyarsága. Az alapkö megáldását Árpád Dezső, a lazári anyaegyház plébánosa végezte a környékbeli hívek jelenlétében, gyönyörű napfényes időben.

Az alig helven lelket számláló kis egyházközség olyan környéken fekszik, ahol három szomszédos községben nincsen katolikus templom, a legnagyobb áldozatokat hozta meg, amikor belefogott régi óhajlásának megvalósításába, a templomépítésbe. A gyönyörű telket, ahonnan a kis templom három község felé el látszik, Umhauer Mihály puztadaróci lakos ajándékozta.

A kis egyházközség kérelemmel fordul mindenkinek, aki méltányolni tudja azt, hogy mennyire szükséges egy templom a híveknek és különösen azokhoz, akik tisztelik Szent Józsefet, hogy támogassák adományaikkal Szent József tiszteletére szánt kicsiny templomának felépítésében. Szíves adományokat a következő címre kérjük mielőbb elküldeni: Parochia rom. cat. Lazari, jud. Satu-Mare.

halántékkal.

A kirakatok szórták a fényt. Önledten megállt egy ékszerüzlet előtt. Átsiklott szeme a gyűrűkön. Egyhelyütt aztán megállt a tekintete.

— Nini! Mintha csak az ő csodás briliáns-gyűrűje volna.

Zsebébe nyult, kiragadta onnan az ékszer s összehasonlította gyorsan a két gyűrűt. Ugyanaz a szín, ugyanaz a szíporakázás. Csak a kirakatheli gyűrű felett diszkrét kis fehér cédula volt. Rajta ez a szám: 30.000 lei.

Szédülés fogta el. Homlokáról hideg veríték csorgott. Zakatolni kezdett a szíve.

Talán rablójukosság. Talán úgy húzták le a göröcsös, merev ujjakról. Talán egy édesanyát öltek meg érte.

... Rendőrségre kerül. Letartóztatják orgazdaságért. Meghurcolják, megszégyenítik.

... Mi lesz a gimnáziummal? Apja becsületes nevével? Édesanyjának megszakad a szíve.

... Nem, nem is tud tovább a fényes városban járni-kelni. Csak haza, haza az édesanyjához! Mint régen, gyermekkorában, ha valami baj érte; üvegbelepített, megvágta az ujját, vagy mint amikor egyszer szőlőt evett és megszurta a darázs.

Rohanva igyekezett vissza haza. Már az utcájukban járt, mikor újra elfogta a csüggedés.

... Dehát hogy is kerüljön az anyja elé? Mit is mondjon neki? Mondja, hogy ő, az édesanyja becézett kisfia, egy közönséges orgazda? Cigányasszony bűntársa? Pénzsóvár, aranyimádó, telhetetlen bűnös ember?

Az idő már délre járt. Az augusztusi nap égetően ontotta hevét. Jancsíról csurgott a veríték.

— Csak meg-megszabadulni ettől az átkozott kincstől, orzott aranytól, rettentő büntől!

Dehát hogyan, miképp?
... Vigye a rendőrségre? Hátha azonnal letartóztatják érte? Dobja el az utcán? Akkor fel-

Folytatólagos miniszteri értekezlet a király elnökletével

Megtárgyalták az ország időszerű vasúti és egészségügyi kérdéseit

Bucuresti. Saját tud. Szerdán délután folytatólagos miniszteri értekezlet volt a Cotroceni palotában, a király elnöklete alatt. Az értekezlet, amelyen az érdekeltektől szakminisztereken kívül jelen volt a lég- és tengerészetügyi, a had-

ügyminiszter, valamint a hadügyi alminiszter és a vezérkari főnök is, az ország vasúti és egészségügyi kérdéseinek megoldására hozott határozatokat.

A szerzett jogok elismerését kérik az építőiparosok a vállalkozás új rendezésében

Emlékiratot nyújtottak be a minisztériumba és a Temes tartomány királyi helytartójához, amelyben felsorolják sérelmeiket

Temesvár. Saját tud. Jelentettük, hogy az ipari munkaadók szindikátusának építőipari szakcsoportja a nagybárá szakiskolát végzett bucuresti építésszel által kidolgozott előleges vállalkozói tervezettel behatóan foglalkozott és elhatározta, hogy országos akciót indít. Az építőipari szakcsoport tekintélyes tagja Bucurestiben jártak, hogy a helyzetet tanulmányozzák, majd megjelentek Marta Alexandru dr. királyi helytartónál és átadták a szakcsoport emlékiratát. A memorandumot a minisztériumnak is betejesztek és szövegét — hasonló állásfoglalás véget — eljuttatják a többi városban lévő szaktársainak is.

Az építőipari szakcsoport memorandumában elsősorban arra utal, hogy az építkezési vállalkozás szabályozásának kérdését most már a munkaügyi minisztérium által alakított bizottság tanulmányozza. A bizottság tagjai mérnökök, mű-

építésszel, valamint a bucuresti és csernovici építészeti iskolák által képezett építés-vezetők. Az erdélyi, bánági és bukovinai vizsgázott építő- és kőművesmesterekre nem voltak tekintettel, holott ezeknek szerzett jogaik vannak. A temesvári építőipari szakcsoport az emlékiratban kéri, hogy az építőmesterei és ipariskolák volt növendékeinek képviselőit, valamint a szerzett jogokkal rendelkező építőipari vállalkozókat is vonják be, olyanokat, akikre az ipari- és kereskedelmi minisztérium 1932. július 29-én kelt 38.995. számú határozata vonatkozik. A vállalkozás új rendszerében pedig az építőiparosok kérelme szerint ne négy, hanem öt csoportot különböztessenek meg: a vállalkozói jelöltek tervezett csoportján és a végleges vállalkozók három csoportján kívül még a szerzett jogokkal rendelkező építkezési vállalkozók kategóriáját. Az emlékirat kéri, hogy az előleges tervezet negyedik szakaszát a következőképpen egészítsék ki:

— Szerzett jogokkal rendelkező vállalkozók: 1. az építőmesterek, 2. az 1932 évig bezárólag vizsgázott kőművesmesterek és 3. az ugyancsak ezen időpontig vizsgázott ácsmesterek.

Kéri továbbá, hogy ez a szakasz arról is intézkedjék, hogy az abban felsoroltak úgy köz- mint magán-munkálatokat vállalhatnak. Az első évre szóló átmeneti bizottságba tartozzanak: a munkaügyi minisztérium egy, a mérnöki kamara két kiküldöttje, két építész, a köz- és magán-munkálatok vállalkozói szindikátusának két tagja, a közmunkák vállalkozóinak egy képviselője, az építészeti testület egy vezető műépítész, egy építész tervező és végül: Erdélyből, a Bánágból és Bukovinából egy-egy mester, aki a szerzett jogokkal rendelkező vizsgázott építő-, kőműves- és ácsmestereket képviselje. A bizottság havonta egyszer tartsa meg gyűléseit, egy év után hatásköre a műszaki építészeti vállalkozók testületének tanácsára szálljon át.

Az emlékiratban felsorolt kívánságok között szerepel az is, hogy a vállalkozók testületének tagjai semmiféle járulékot ne fizessenek, csak a közgyűlés által meghatározott tagsági díjakat.

veszi más és arra száll a bűne. Rejtse el? Érezte, hogy az árnya mindig ott égne az arcán és sohasem lenne nyugalma tőle.

Jancsi, a tizenöt esztendőös nyurga gyermek, az arany fénye és a bűn sulya alatt egyszerű megérett. Kemény és komoly férfivá vált.

— Apámmal kell ezt megbeszelnem — gondolta megérettén, bölcsen.

Hazaérkezett és befordult az apja dolgozószobája felé.

Néhány perc múlva már egészen részletesen elmondta, ami aznap vele történt.

Az apja figyelmes arccal hallgatta. Végül megkérdezte:

— Hol van fiam, az ékszer?

Jancsi átnyújtotta a gyűrűt. Apja megvizsgálta a követ. Majd valamit elővett az íróasztalából és karátpróbált csinált.

Végül komoly arccal fordult János felé.

— Igen, fiam, nekem most telefonálnom kellene a rendőrségre, ha...

János lángvörös lett, majd elsápadt.

— Ha nem énrólam, a fiadról lenne szó, ugye? ...

— Nem egészen úgy van, fiam: telefonálnom kellene, ha, ha az ékszer... valódi volna!

Odavonta Jánost az asztal mellé, elmagyarázott neki mindent s az eredményt is megmutatta.

János lelke felszabadult egyszerre. Nem vádolta már magát.

Csak a szívében élt még valami fájó bánkdás.

— Es én ezt a rézvacakot a rádiómra keservesen gyűjtöttem pénzemből vettem!

De az apja ezt a keserűséget is eloszlatja.

— Ne busulj, fiam! Tedd el ezt a rézgyűrűt emlékedbe. Ez a kis rézkarika örökös antenna lesz a lelked részére. Fölfogod rajta, hogy csak jól-átgondolt, tiszta és nemes dolgokat szabad cselekedni...

János forgatta a kezében a „briliánsgyűrűt”. S megértően belemosolygott az ezerhangú életbe.

Dr. Nyisztor Zoltán

**Mandarinok,
Kulik és
Misszionárusok!**

Utleírás

Ara: 180 lei és portó

Kik vezetik a szovjetországi hadsereget

Francia katonatiszt megfigyelései a szovjet katonai vezetőről

Párizs, szeptember hó.

Egy magasrangú francia tiszti hosszabb oroszországi tanulmányútjáról most érkezett vissza Párizsba. Az ő megfigyelései alapján írjuk az alábbiakat a szovjet hadsereg szervezéséről.

A szovjetországi hadsereg, ellentétben a világ minden más hadseregével, pártpolitikai szervezet.

Kerek tíz esztendeje, hogy Muklevics elvtárs, a Forradalmi Katonatisztok azon időbeli elnöke, az orosz hadseregéről szóló beszámolóját a következő kijelentéssel vezette be: — „Kétségtelen, hogy modern taktikai tudásunk mellett katonáink osztálytudata és forradalmi lelkesége teszi hadseregünket erősebbé az összes polgári államok hadseregénél” és sok évvel később Vorosilov egy napiparancsában ugyanezt így fejezi ki: — „A vörös katonák, hogy bánni tudjon minden modern harcászati eszközzel és a vörös parancsnoknak járatosnak kell lennie a modern hadvezetés és csataszervezés minden titkaiban; de ezenkívül a vörös hadseregnek nem kevésbé fontos feladata, hogy minden ujoncot meggyőződéssel kommunistává és az új társadalmi rendszer hasznos munkásává neveljen.” — A szovjet harcászati specialitása az osztályharcra kombinált háború; ez ellenség demoralizálása nem egyik ága ennek a sajátos hadtudományának, hanem az alapja és lényege. — „A jövő háborúja — írja Szvecsin elvtárs, a stratégiai tanára a moszkvai tiszti akadémián — „a jövő háborúja a kíméletlen osztályharc alakjában fog lefolyni a ellenséges táborokat nem földrajzi, hanem néposztálybeli elhatároltságok fogják egymástól elválasztani.” A két merőben ellentétes tendencia: tisztán katonai fegyver és kiképzés s a kommunista szellem élesítése a szembenálló polgári hadseregek tervszerű demoralizálása céljából, a vörös hadseregben annak kezdete óta párhuzamosan kultiváltatik.

A „megtisztított” tisztikar

A hadsereg Szovjetországra a kommunista államvallásnak talán legfontosabb propagandaeszköze. A roppant birodalom, mesterséges egységének legfőbb fenntartója ez a mondhatni minden lakosra kiterjedő militarizmus. A rendes katonaságon kívül vannak magának a hadseregnek független politikai alakulatai is, kereteibe tartozik ezenkívül a politikai rendőrség (GPU), mely szabályszerűen lovas- és gyalogosbrigádokat állít ki és egész sora a militarizált civilformációknak, minő a polgári légvédelemre alakult Osszoaviakin, az Aftodor és más társadalmi honvédelmi szervezetek. A Dnyesztertől a Sárgea-tengerig minden épkézláb ember valamilyen módon militarizálva van. Az ujonckiképzés valójában kilencéves gyermekkorban veszi már kezdetét a kommunista gyermekszervezetekben.

Trikál József:

Az ujszellemiség

Fűzve 105 Lei.

Trikál József professzort régóta ismeri a művelt magyar olvasó. Mindenki tudja, hogy nem az életét elvonatkoztatott elméleti problémák foglalkoztatják ezt a világviszonylatban is nagy bölcselőt. Ő benne és együtt él a korral, nem marad a tegnappal, hanem mindig azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyeket a ma vet fel. Ez a könyve is a modern kor aramlatokat veszi a filozófia mikroszkópja alá s teszi a metafizika analízis lombikjába. Így bontja fel az aramlatokat a legaprókékosabb alkotóelemekre s így teszi lehetővé az olvasó számára hogy minden aramlatot valódi értéke szerint becsülhesen.

folytatódik a komzomolok-kal; csucspontját éri el a kötelező szolgálóban, mely évről-évre egymillióháromszázötven ezer rekrutát állít a sorozóbizottságok asztalai elé, kiknek átlagban csak mintegy 20%-a találtaik fegyveres szolgálóra alkalmatlannak; s folyik a katonáskodás tovább teljes húsz éven keresztül: két év kiképzés, öt év aktív szolgálat a hadseregben és további tizenégy év a tartalékban. És ez az irdatlan néphadsereg tényleg nemcsak a fegyverhasználatnak és harci fegyvereknek, hanem magának a kommunista államfelfogásnak az iskolája is. A földrészekre terjedő birodalom társadalmi tagozódásának megfelelően az ujoncok tulnyomó többsége a paraszti lakosságból kerül ki és a kényszerkormányzat a primitív őstermelő tömegeket valójában a hadseregben keresztül keríti karmaik közé. Az ujoncoknak évről-évre 83—85%-a paraszt és alig 15—20 százalékuk kommunista érzelmű a bevonuláskor: a kommunista hitet és világlátást a hadseregben leszállított évek alatt akarják beléjük verni. És ha az eredmény nem megfelelő, akkor megindul a tisztogató eljárás — a tiszték ellen.

A militarizált szovjet

Az orosz tisztikar 14 rangfokozatra oszlik. A forradalom első éveiben a felsőbb rangfokozatokban igen kevés volt a kommunista. Az arány lassan javult. Összehasonlításként vegyük a husz esztendősből a vörös hadsereg közepét. Tíz évvel ezelőtt a hadseregnek 45.800 sortisztje volt csak. Ezeknek alig fele, 23.889 nyerte kiképzését a szovjet tiszti-akadémián. 7341 volt közöttük régi cári tiszti, aki egy továbbképző tanfolyamot látogatott a kommunizmus alatt, hogy politikai kiképzést is nyerjen: 4418 főtiszt egyszerűen átvett a cári állományból, 4125-en közkeletűekből avaszták tisztté valaminő tessék-lássék tiszti kiképzés alapján és 3968-an egyáltalán nem nyertek semminő tiszti kiképzést, hanem a polgáriháborúban szerzett érdemeikért kapták a haretérien tiszti rangjukat. A törzstisztek száma tíz esztendő előtt 21.126 volt s ezek között is volt még 465, akik minden további nélkül megmaradtak a cári hadseregben elfoglalt helyükön. Az azóta eltelt tíz esztendő alatt fokozatosan kiszűrték ki az oroszok a régi rezsimből átvett és politikailag megbízhatatlan tisztiket. Hogy ez a végsőkig fejlesztett politikai beállítás a vörös hadseregnek mennyire gyengíti katonai értékét, azt minden gyakorlott katonára további magyarázat nélkül meg fogja érteni.

Vörös condottieriek

Az elvadult cári tiszték és szedett-vedett kalandorok által vezetett forradalmi vörös bandáknak egy egységes hadsereggé való egybeolvasztása Trockij-nak a munkája volt. Ez a zsidó emigráns, kinek hadseregéről és hadparancsnokságáról a legkisebb sejtelmé sem volt, alkotta meg a vörös hadsereget. A tisztikart viszont a tehetséges Frunze teremtette elő a föld alól. Az első hadosztályparancsnok Budsenny, Kotovszkij, Dibenko, Globa, Dumenko őrmesterek és káplárok voltak a világháborúban és a semmiből cseperedett főhadvezér, Vorosilov, egy tanulatlan napszámosmunkás vezérelte a self-made-man-eknek ezt a fantasztikus hadsereget. A kegyetlen és véres hadjáratokat Denikin, Kolesák, Petljura, Judenics, Wrangel felkelőeregei, a siralmasan összeomlott támadóháborút Varsó ellen ezek a kalandor amatőr-tisztek vezették és vívták végig. Kiszolgált sorkatonák a világháború alatt, vesztett forradalmárok, akiknek nem volt vesztényalójuk; elszántak, kegyetlenek, embertelenek és tudatlanok, kik nem ki-mélték sem a maguk, sem a mások életét. Az iskolájuk rablás volt, gyújtogatás és fosztogatás, meg utcai harc; az akadémiájuk húsz évi szakadatlan emberölés 1914 óta; a hitük egy esomó elképesztően primitív bakababona és a politikai

meggyőződésük zagyva keveréke mindenféle elmentés, meg nem értett doktrínának, amit itt-ott felszedtek véres és boros kalandoréletük folyamán. Anaktromisztikusak és lázálomszerűek voltak ezek a vörös tiszték a technikailag fejlett harcászati és a motorizált csapatmozdulatok korában, kik csikorgó foggal fúrták a zsidó doktrínák és nyeszlett világboldogítók uralmát és csak látszatra ha itt-ott alkalmazkodtak a pártfegyverem vaskényszeréhez.

Amilyen az életük, olyan véres és erőszakos volt többnyire az elpusztulásuk is ezeknek a bolsevik pioniroknak. Példaként ragdom ki a második dnyeszteri lovasdandár vezénylő parancsnokát: Kotovszkijt.

Kotovszky:

egy bolsevik tábornok élete

Született nem tudni hol és mikor. Annyit tudunk, hogy közpályáját még a világháború előtt, mint utonálló kezdte el. Kilenccsáztiz körül betöréses gyilkosság miatt kényszerment-kára ítélték. Az első bolsevikiekkel Szibériában ismerkedett össze.

...Mint lovassági tábornok már a megvert Stösszel menekülő ellenforradalmi hadat üldöz-te Odessza megvétele után. Hírét vette kémeitől egy nap, hogy Stösszel, aki képzett tiszti, komoly sztrátegus volt, a folyókanyarulatban kitűnő állásokba ásta be magát, ahonnan lovasrohammal képtelenség lenne kiverni.

Kotovszky sebesen maga elé hozatja egyik foglyát, ki valamikor a cári rendőrtisztje volt. Visszaadhatja neki ingóságait, megajándékozta gazdagon kárpótlásul vesztéséigért, szabadon bocsátja s azt kéri tőle, mint uriembertől ellenszolgáltatásul, hogy menjen át Stösszelhez és tudassa Kotovszky nevében, hogy szabad elvonulást biztosít neki és minden emberének, ha fegyvereiket leteszik. Ezen az alapon megindul a tárgyalás a szembenálló felek között; Kotovszky rejtett gépfegyverűtegeivel két tüz közé fogta a mit sem sejtő fegyvertelen csapatot és lemészárolta valamennyit...

Ezért a gyalázatos „győzelemért” a moszkvai kormány Tambovszk katonai kormányzóvá nevezte ki Kotovszkijt. Tambovszknak akkor az egész parasztság fellázadt a szovjetrekvirációk miatt. Halálraosztant védtek magukat, mert tudták, hogy órák kérdése, míg Froloff, az ellenforradalmár kozákatamán csapataival segítségükre megérkezik, Kotovszky kettéosztotta kisházi csapatát s egyik felét a parasztsereg oldalában fekvő erdőbe küldte hátra. Alighogy a fák védelmébe érték azonban, Kotovszky a maradék csapattal lövetni kezdte őket. Azok nem tudták mire vélni a saját bajtársaik e váratlan orvtámadását, mindenesetre védekeztek, rendszeres csata fejlődött ki és már sok halott hevert a mezőn s a ligetben, mikor Kotovszky szüntette a tüzet. A fehér parasztság természetesen azt hitte, hogy a erdőből Kotovszky mögöl a Froloff várt mentőcsapata tör ki és támadja hátra a vörösöket. A vezetőjük, Miroszin ezredes, azonban küldöttéket menesztett a vélt Froloff-hoz. Ezt a küldöttséget az erdei csapatnál már maga Kotovszky fogadta nagy ünneppel. Bemutakozott nekik mint Froloff, megmutatta nekik, hogy a vörösök máris visszavonulóban vannak a sikon és vendégül hívta Miroszint és egész táborukat. Mikor lakomához ültek, Kotovszky gépfegyverrel mézárta le valamennyiüket... Ez után a vezértelen, demoralizált parasztesapattal könnyen elbánsított és a másnap érkező Froloffot is megverte...

Kotovszkijt nem a moszkvaiak végeztették ki mint lázadót. A saját adjutánsa lötte le egy nagy iváson, sok évvel ezelőtt. B. K.

Possonyi László:

Üldözni fognak titeket

Egy francia flatalember és egy orosz aszszony szerelme: ez a témája Possonyi László könyvének. De nem a megszokott szerelmi történetről van itt szó: két világ, keresztény Európa és pogány Szovjet utköznek össze ebben a tragikus vonzalomban, hagyományok válnak értelmetlenekké és jelszavak céltalannakká, hogy ebből a megdöbbentő összeomlásból, a szenvedésnek ebből a feneketlen éjszakájából a megtisztulásra öröten kerüljön ki a két szerencsétlen ember.

Révai kiadás. Ára szép vászonkötésben 202 lei.

HIREK

MAGYAR LAPOK

Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5.

ELOFIZETESI ARAK: Hétoldalon: Egész évre 800, félévre 400 negyedévre 210, egy hóra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P, egy hétig 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr Sulyok István.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Az erdélyi román nép önrendelkezésének évfordulója. Bucuresti. Saját tud. Október 18-án lesz 20 esztendeje annak, hogy Vajda László a magyar parlamentben közölte, hogy az erdélyi román nép élni akar önrendelkezési jogával. Főbb román hazafias egyesület kezdeményezésére ezer a napon ünnepeket fognak rendezni.

EV KÖZBEN NEM LEHET ISKOLÁT VALTOZTATNI. Bucurestiből jelentik: A nemzetnevelésügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében jövőben nem engedélyezi évközben még különbözőzeti vizsga letétele esetén sem az elméleti iskolákból gyakorlati, azaz kereskedelmi iskolákba való átiratkozást.

NAGYKÁROLYI KÜLDÖTTSEG HANZU KIRÁLYI HELYTARTÓ ELŐTT. Szatmár. Saját tud. Megírjuk, hogy Hanzu királyi helytartó és dr. Hodor Victor tartományi államtitkár hivatalos körútjuk során Nagykárolyba is ellátogattak. A királyi helytartó elé dr. Pop Cornél és dr. Antal István vezetésével ügyvédküldöttség járult, amely az egykori megyeszékhely lakosságának legégetőbb szükségleteire hívta fel a királyi helytartó figyelmét. Kérték, hogy a zilahi törvényszék egyik szekcióját helyezze át Nagykárolyba, mert a város lakossága peres ügyeinek elintézése érdekében Zilahra kénytelen utazni, ami teljes huszonnégy órát vesz igénybe. A hosszú út költségeit a lakosság túlnyomó része nem bírja. Felhívták a királyi helytartó figyelmét arra is, hogy a szilagi vonatok közlekedése rendkívül hátrányos. Hanzu tábornok megígérte, hogy mindkét ügyben keresni fogja a megoldást.

OLASZORSZÁGBA VIZUM NÉLKÜL UTAZHATNAK A ROMÁN ÁLLAMPOLGÁROK. Bucuresti. Saját tud. Az olasz követség közli, hogy román állampolgárságu utasoknak nincs szükségük Olaszországban sem tartózkodási, sem átutazási vizumra.

SZOMBATON IKTATJÁK BE BUCURESTI ÚJ FŐPOLGÁRMESTERÉT. Bucuresti. Saját tud. Dombrowschi tábornoknak. Bucuresti új főpolgármesterének a beiktatása szombaton délelőtt 12 órakor történik meg. Armand Calinescu belügyminiszter jelenlétében. Ez alkalommal Dombrowschi tábornok rázólni fogja azt a hat éves munkatervet, amely hivatva van rendet teremteni a székesfőváros közigazgatásában és pénzügyeiben s egyúttal befejezni a megkezdett városrendészeti munkálatokat.

Római régiségeket ástak ki a holland-német határon. Hollandia németországi határán hosszabb ideje ásásokat folytatnak, amelyek folyamán több értékes római régiség került napvilágra. A legújabb ásások során egy római téglapad és cserépgyárat teljes épységben sikerült kiasni. A szakértők véleménye szerint a téglapad a Krisztus utáni első vagy második századból való. Az ásások során sok Krisztus utáni I. és II. századból származó római és kelta urnákat találtak, valamint rengeteg tetőcserepet, amelyeken a római X. és XXX. légió pecsétje található.

India továbbra is a világ koleragócponája. Bombayból jelentik: India a közegészségügyi hivatal évi jelentése szerint továbbra is a világ koleragócponja maradt. 1937-ben összesen 6 millió 400.000 halálesetet jegyeztek fel; ebből 160 ezret a kolera idézett elő. A hatóságok minden lehetőt elkövetnek, hogy a zarándoklatok, vallásos bucsujárások és vásárok központjait fertőtlenítsék, de a friss vízellátás hiánya minden igyekeztüket meghiúsítja.

Temetés. Simoc Lászlóné szül. Stanciu Mária 59 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése pénteken délután 3 órakor lesz a Prága-u. 49. számú gyászházban. (Erdélyi „Concordia“).

A ROMÁNIAI MAGYAR EVANGÉLIKUS EGYHÁZ KÜLDÖTTSEGE A MINISZTERELNÖKNEL. Bucuresti. Saját tud. A romániai evangélikus egyház küldöttsége szerdán délelőtt Purgly László egyházkerületi főgondnok vezetésével megjelent Miron Cristea dr. patriarcha-miniszterelnök előtt s kérte, hogy az egyházkerület önálló szervként törvényhozási alapon működhessen. Az erdélyi magyar evangélikus egyház ugyanis 1926 óta csupán miniszteri engedély alapján állhatott fenn. A patriarcha-miniszterelnök rendkívül szívélyesen fogadta a küldöttség tagjait s utmutatásokat adott arra vonatkozóan mit kell tenni, hogy az egyház kívánsága teljesülhessen.

Egyetemi tanárok nyugdíjazása. Bucuresti. Saját tud. A nemzetnevelésügyi miniszter október elsejével számos főiskolai tanárt, a bucuresti, a cernauti, a kolozsvári és a iasi egyetem tanárait és a kolozsvári egyetem több segédtanárát nyugdíjazta.

ENGEDELYEZTEK A SZATMÁRI KÖLCSEY KÖR MŰKÖDÉSÉT. Saját tud. Részletesen beszámoltunk arról, hogy a rendfenntartó hatóságok, a különleges intézkedésekre hivatkozva, betiltották a szatmári Kölcsey Kör működését. A napokban az egyesület részéről küldöttség kereste fel Coman Simion ezredes-prefektust, akitől a tiltó rendelet visszavonását kérték. A prefektus elkérte az egyesület alapszabályát és megígérte, hogy annak tanulmányozása után határozni fog ebben a kérdésben. Most a prefektura hivatalosan értesítette a Kölcsey Kör vezetőjét, hogy az egyesület működését újra engedélyezték. A hatóságok mindössze annyit kívánnak, hogy a szabadelőadások anyagát és az előadók neveit egy hónappal előbb közöljék az illetékes hivatalos szervekkel.

Megindult a szatmármegyei magyar kiscgárdák beszerzése. Szatmár. Saját tud. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület széleskörű akciót indított a szatmármegyei és a szilágymegyei magyar kiscgárdák beszerzésére. Bikkfalvy Ferenc szatmári felügyelő fáradozásának eredményeképpen megalakult Kaplonyban a magyar kiscgárdák Gazdaköre. Elnökké egyhangúlag P. Stöckl Odorik ferencendi házfőnököt választották meg. Október 9-én a szatmármegyei Ömböd közűség hatalmas ünnepség színhelye lesz. A Gazdakör nagyszabású gazdanapot tart, amelyen dr. Szász Pál, az EGE országos elnöke is megjelenik.

ROMANELLI EZREDES LETT A MAGYAR-OLASZ BANK ÚJ ELNÖKE. Budapestről jelentik: Eber Antal országgyűlési képviselő lemondott a Magyar-Olasz Bank elnöki tiszttségéről. Elhatározását azzal indokolja, hogy egyfelől közéleti tevékenysége, másfelől a bankban elfoglalt pozíciója között összeférhetlenséget lát és emiatt már több ízben ajánlotta lemondását, de eddig nem fogadták el. Eber Antal utódául az Olasz-Magyar Bank élére Romanelli olasz ezredest választották. Romanelli a világháború befejezése után az olasz katonai bizottság vezetője volt Budapesten és erőlyes közbelépésével a proletárdiktatúra több tervezett vérengzését akadályozta meg.

Életbevágóan fontos orvosi könyvek asszonyok és anyák részére!

A nő a változás korában

Egy tapasztalt nőorvos megfigyelései és gyakorlati tanácsai. (25 ábrával.) Irta: dr. Földes Lajos Ara 95 lei

A fiatal anya

Egy gazdagon illusztrált könyv tartalmazza mindazt, amit a fiatal anyáknak szülés előtt és után, valamint a csecsemő ápolásáról tudniuk kell. Irta: dr. Földes Lajos Ara: 95 lei

A női betegségekről

Megelőzés — Védekezés — Gyógyítás.

E munka az összes előfordulható női megbetegedésekkel foglalkozik. Egyszerű és beteg nőknek egyaránt fontos! Irta: dr. Földes L. Ara: 125 lei

KATASZTRÓFÁLIS ROBBANÁS EGY NEMET GYÁRBAN. Hamburgból jelentik: Hamburg külvárosában az egyik gyárban robbanás történt. A robbanás 13 embert megölt.

TÖBB, MINT EGY MILLIO LEI ÉRTÉKŰ SZERSZÁMOT OSZTOTTAK KI A MÁRAMAROSI IPAROSOK KÖZÖTT. Saját tud. A megyeháza udvarán ünnepélyes keretek közt számos ipari szerszámot osztottak ki. Az iparosok között kiosztott egymillió lei értékű szerszámok az ipar fejlesztését célozzák.

Háromnapos ájtatosság a nagyváradai Kis Szent Teréz plébánia templomban. Liseuxi Kis Szent Teréz névünnepe alkalmából a váradőssi Szent Teréz plébánia-templomban csütörtök délután 6 órakor háromnapos ájtatosság kezdődik. Este 6 órakor és reggel fél 9 órakor szentbeszéd, amelyeket Linzenbold Ferenc szatmári székesegyházi segédlelkész tart. Szentmisék reggel fél 8 és 9 órakor. Vasárnap 7, 8 és 9 órakor csendes szentmisék, 10 órakor főpapi mise, szentbeszéd és rózsaszentelés. Ezután végzik el az új plébánia lak felszentelését. A sok kegyelemmel összekötött napokra Nagyvárad Kis Szent Teréz két tisztelő katolikus híveit ezuton is szeretettel meghívja a plébánia hivatal.

VIZREBOCSÁTOTTÁK A „QUEEN ELISABETH” TENGERJÁRÓ GÖZÖST. Londonból jelentik: Clyde Bankban tegnap bocsátották vizre a „Queen Elisabeth” tengerjáró gőzöst. Az ünnepélyes vizrebocsátáson megjelent Erzsébet angol királyné is, akiről a hatalmas hajót elnevezték. A vizrebocsátás alkalmából Erzsébet királyné beszédet mondott, amelyben sajnálkozását fejezte ki, hogy férje, VI. György király nem lehet jelen a fényes ünnepségeken, de államgondjai utolsó pillanatban Londonban tartották. Beszédében az angol királyné annak a reményének adott kifejezést, hogy az Európa egén összegyülekezett sűrű fellegek rövidesen el fognak oszlani és a béke napugara borítja be majd a földet.

A gyalogjáróra felcsuszótt gépkocsis haláragaszt egy diáklányt. Nagyszébenből jelentik: A görögkeleti Metropolia palotája közelében levő utkereszteződésnél egymásnak rohant egy autóbuz és egy tehergépkocsi. Az összeütközés a teherkocsit a gyalogjáróra vetette s a kocsi ott a falhoz szorította Róth Alida huszonhárom éves bucuresti egyetemi hallgatónt. A fiatal lányt haldokolva szállították a kórházba, ahol rövid szenvedés után meghalt.

KÉTEZER KILO GYAPJU KALANDOS UTJA. Szatmár. Saját tud. Hetek óta érdekes ügy szálait bogozzák a nagybányai és a szatmári hatóságok. Markovics Béla nagybányai kereskedő az ügyszélegen bűnvádi feljelentést adott be Lázár Dezső és Müller Ernő kereskedők ellen, akiket azzal vádolt, hogy ellopták kétezer kilogramm gyapju-készletét. A kereskedő elmondta, hogy az árut fekbér lefizetése után a Lázár és a Müller közös raktárában helyezte el. Amikor azonban el akarta onnan szállítani, a raktár tulajdonosai azt mondták, hogy a gyapju az övék. A vizsgálóbíró most helyszíni szemlét tartott s a bűnvégi zár alatt levő áruból, a tanuvallomások alapján, 700 kilót kiadott Markovicsnak. Az ügyben tovább folyik a nyomozás.

A macska alarmozta egyik londoni negyed rendőrségét. Londonból jelentik: Az angol főváros keleti negyedében cirkáló összes rendőrgépkocsiorjáratok éjjeltájban rádióparancsot kaptak, hogy siessenek a Silverstein-féle szörmeraktárba, mert ott betörők garázdálkodnak. Néhány perc múlva rendőrgyűrű vette körül a szörmeraktárt. A helyiségben, honnan egyetlen szál szörme sem hiányzott, betörők helyett egy macskát találtak, mely fellökte a betörést jelző riasztókészüléket.

SZINHÁZI MUZEUM FRANKFURTBAN. A frankfurti városi hatóságok elhatározták, hogy egy színházmúzeumot létesítenek. A múzeum alapanyagát a már meglévő terjedelmes Wagner-gyűjtemény adja.

Meghalt a gyertya-király. Newyorkból jelentik, hogy ott 78 éves korában meghalt a gyertyakészítő királya: Antonio Ajello. Régi családi bibliájába 27.000 előkelő megrendelője írta be nevét, köztük számos egyházfőjedelem és uralkodó-családbeli fenség. Életében több mint egymilliárd gyertyát készített; köztük a világ legnagyobb gyertyáját, amelynek súlya 1000 kilogramm, ez a gyertya 3700 dollárba került és Pompei egyik templomban gyújtották meg Caruso emlékére.

Balla Borisz:

A MEGSEBZETT

A kiváló fiatal katolikus író, akinek a Niczky-növendék című regénye annakidején az irodalom nagy eseménye volt, ebben a rég várt nagyvonalú művében a kor jobb lelkeit foglalkoztató lelki nyugtalanságnak ad meglepően eredeti hangot. Hőse Stail báró, aki a lélek örök nosztalgiaitól úgy keresi a megnyugvást és a boldogságot, míg a kegyelem világosságában meg nem látja az igazság egyetlen útját, míg meg nem találja a szerelem sivar kalandjai után a szentség nagy és felemelő érzését.

Révai kiadás. Ára füzve 132 lel.

ERETTSÉGI EREDMÉNYEK TEMESVÁRON. Temesváron az őszi érettségi vizsgák igen kedvező eredménnyel folytak. A jelentkezőknek csupán öt százaléka bukott el még eddig. A szerdai szóbeli vizsgán tizenhárman mentek át sikeresen.

ÓRIÁSI RÉSZVÉTEL MELLETT TEMETÉK EL A HIVATÁSA ALDOZATAUL ESETT ORVOST. Timisoaráról jelentik: A tragikus körülmények között elhunyt *Bremzay Géza* dr. holttestét halotyszállító autón hozták Techuci megyéből Temesvárra. A koporsót az elsőkerületi temetőbe vitték, ahol a Schlauch-képolnában ravatalozták fel. Temetése szerdán délután hat órakor volt az elsőkerületi temetőben óriási részvét mellett. Edesapja sírja mellett ma egy friss hant domborodik tele virágokkal: a hivatásának áldozatául esett fiatal kórházi álvorsnak: dr. *Bremzay Géza*nak örök nyugvóhelye.

LETARTÓZTATTÁK A BUCURESTI IV. KERÜLETI VÁROSHÁZA KÉT FŐTISZTVISELŐJÉT. Bucurestiből jelentik: A Bucuresti IV. úgynevezett „Zöld-kerületben” újabb visszaéléseket lepleztek le a városházán tartott vizsgálat alkalmával. A szabálytalanságok és hamisítások a nyugdíjvisztályon történtek, hogy 10 millió lejt sikkasztottak. Az ügyészség rendelkezése tényleg érvényesült. A vizsgálatok megkezdésére tegnap érkeztek a *Mircea Jonescu* IV. ker. pénzügyi osztályfőnököt és *Radu Zilisteanu*-t, a nyugdíjvisztály főnökét, akik 8 év óta folytatták üzelmüket és a számvetészség könyveit meghamisították. Az ügyészség a vizsgálóbíróhoz tette át az iratokat, hol nyomban megkezdtek a gyanúsítottak kihallgatását.

MEGHALT SZENTGYÖRGYI ISTVÁN SZOBRÁSZMŰVÉSZ. Budapestről jelentik: *Szentgyörgyi István*, a kiváló szobrászművész, Budapesten, 57 éves korában meghalt. — *Szentgyörgyi István* 1881-ben született. Tanulmányait Brüsszelben folytatta, azután Budapesten telepedett le, ahol igen fiatalon a Képzőművészeti Akadémia tanára lett. Szobrai nemes egyszerűségű, nagyvonalú művek, Budapesten néhány emlékműve is áll. Nagyabádi *Szabó István*, az igazság kutja, s más szobrai. Temetéséről még nem történt intézkedés.

Haragosa verte agyon Telegdy Gergely gazdálkodót. Nagyvárad. Saját tud. Vasárnapról hétfőre virradó éjszaka — mint jelentették — meggyilkolták *Telegdy Gergely* 41 éves paptamási gazdálkodót. A csendőri nyomozás megállapította, hogy *Telegdy Gergelyt*, *Szabó János* gazdálkodó verte agyon. *Kovács Gyula* csősz botjával. *Szabó*, vallatása során elmondta, hogy már hat év óta haragban volt *Telegdy*-vel, akivel, valami mezej munkán veszték össze. *Telegdy* vasárnap itasan ment hazafelé s reáramadt *Szabóra*, *Szabó* ekkor kikapta a mellette haladó *Kovács Gyula* csősz kezéből a vastag botot és azzal rávágott a kötekedő gazda fejére, aki vértől borítva összeesett. Hogy az ütés halálos volt, csak másnap tudta meg. A csendőrség *Telegdy Gergely* gylkosát *Kovács Gyulával* együtt őrizetbe vette, majd bekísérte a nagyváradai ügyészségre. A vizsgálóbíró elrendelte mindkét vádlott ellen a 30 napos vizsgálati fogságot.

ROMÁN BÍRÓ VEZETI A BÉCS—BUDAPESTI MECCSET. Budapestről jelentik: A Bécs—Budapest labdarugómérkőzést vasárnap *Xifandó román bíró* vezeti.

KÜLFÖLDI VALUTA UTALÁSÁRA KÜLÖN OSZTÁLY ALAKULT A JEGYBANKBAN. Bucurestiből írják: A magánosok által tartozások kifizetésére, vagy üzleti utazásra igényelt idegen valuta utalására külön osztály alakult a jegybankban, ahol átveszik és sürgősen elintézik az érdekeltek kérvényeit. Turista és egészségügyi célra igényelt idegen valuta kiutalása azonban továbbra is a külkereskedelmet irányító főigazgatóság hatáskörébe tartozik. A *Tempo* értesítése szerint rövidesen az ilyen tartalmú kérvények elintézését is a jegybankra ruházzák.

A megengedettnél több valutát akart külföldre vinni. A Ghica Gh. határállomáson tettenérték *Courtalina Tatiana* utast, aki a megengedett bel-földi valutánál jóval nagyobb összeget akart külföldre vinni. Az illetékes hatóságok megindították ellene az eljárást.

Meggyújtott ruha, mint vészjel. Londonból jelentik: Veszedelemes kalandot élt át egy kereskedő, *H. A. Powell*, a családjával együtt. „Argonaut” nevű vitorlás bárkáján, felesége és leánya kíséretében kirándult a francia tengerpartra. Az átkelés, Londonból Boulogneba, kitűnően sikerült s kétnapi pihenés után a család visszafelé indult. A La Manche csatorna közepén vihar lepté meg a bárkát, amelyről letépte a főárbocot és a vitorlát. A kis hajó a hullámok játékszerévé vált. Egyre jobban meglelt vízzel s az utasokat az elmerülés veszélye fenyegette, ha hamarosan segítség nem érkezik. Hogy a figyelmet magukra vonják, *Powellék* minden nélkülözhető holmijukat és ruháikat halomba rakták, benzinnel leöntötték és meggyújtották. Persze a hajójuk leégni kezdett. Végre, amikor már feladtak minden reményt, egy svéd gőzös, „Convallaria” észrevette a tüzet és utolsó pillanatban, nagy nehézségek között a fedélzetre vette a családot. Az égő bárkát azonnal elnyelték a habok. A megmentetteket Doverbe vitte a hajó, ahol azok legelőször is ruhákat vettek, mert mindenük odaveszett — az életükön kívül.

Házsorok, gabonaraktárak égtek le Tordamegyében

Közel egymillió lei a kár.

Torda. Saját tud. Az utóbbi, egymást követő napokban megdöbbentő nagyarányú tűzvészek pusztítottak és súlyos károkat okoztak Torda-megye három falujában. Alsó-Füle havasvidéki községben *Pap Antal* jómódú gazda esürje gyulladt ki délután 1 órakor. A mezőn dolgozó gazda otthon hagyta két, 3 és 5 éves gyermekét, akik a szomszéd gyermekekkel a csürben játékból tüzet raktak. A fellobogó lángok helekaptak a csür szalma fedelére s onnan a tűz gyorsan terjedt szét a széna és szalmakazlakra, majd a lakóházra s rövid idő alatt hat házat sok takarmány és 900 kg búzát ham-

vasztott el a tűz. A kár közel fél millió lei.

Másnap a szomszédos Felső-Füle községben pusztított a tűz, mely *Sucala József* telkén keletkezett úgy, hogy a kertben szabad tűzhelynél szilvát aszaltak s a szél az üszköket és tűzszikrákat tovaepítette, s néhány perc alatt három ház minden felszerelésével, sok gabona és takarmány hamvadt el, összesen 305.000 lei értékben.

A harmadik tüzet Mező-Örke községben volt, ahol *Moldován Tódor* nagy kazal szalmája gyulladt ki eddig ismeretlen okból. A kár 5000 lei. A tüzet a tordai tűzoltók oltották el.

Súlyos büntetés vár az árdragítókra és élelmiszerhamisítókra

Kolozsvárról jelentik: A nemzetközi hírek hatása következtében egyes lelkiismeretlen emberek közszükségleti cikkeket akarnak felhalmozni. Összevásárolnak mindent, különösen cukrot, anélkül, hogy erre szükség lenne, mert az összevásárolt árukkal nyilván üzérkedni szeretnének.

Akadnak egyes lelkiismeretlen kereskedők is, akik bár megfelelő készlettel rendelkeznek, nem akarnak árut kiszolgáltatni. Ezekről a jelenségekről tudomást szerzett az áruuzsora ellenőrzésével megbízott kolozsvári kereskedelmi felügyelőség is, amely az uzorsáskodás megtorlására az alábbi felhívást adta ki:

Mindazok, akik a szabadverseny megakadályozására és a kereskedelem természetes kereteinek megbontására törekednek és az árak emelését meg nem engedett módon alkalmazzák, vagy a közpiacokon árukat vagy élelmiszereket halmoznak fel olyan mennyiségben, amely túlhaladja a beszerzési szükségleteiknek arányát, vagy vállalatuk árukészletének eddigi tartalmát, amely nem igazolható törvényesen, az ipari vagy kereskedelmi rendelkezéseknek megfelelően, három hónaptól 1 évig terjedő fogsázbüntetéssel és 5000—20.000 lei pénzbüntetéssel büntetendők.

A kihágás megállapítása esetén a bíróság fogja elárverezni a lefoglalt árut.

Ugyancsak hasonló büntetésben részesülnek azok is, akik megkísérlik az áruk és élelmiszerek indokolatlan drágítását.

Ugyancsak hasonló büntetésben részesülnek az árdragítási törvényről szóló rendelkezés alapján azok is, akik az árak emelése érdekében árukat vagy élelmiszereket halmoznak fel és megtagadják azoknak kiszolgáltatását, vagy pedig csak felárakkal hozzák forgalomba, valamint azok, akik a hatóságok megkerülésével ajándékokkal vagy ígéretekkel, fenyegetésekkel, vagy erőszakkal arra kényszerítenek egyeseket, hogy visszatartsák áruikat, vagy pedig a normálnál magasabb árakon hozzák forgalomba.

Dr Ernst Häckel tanár nyelvpedagógus
VILAGMODSZERE
Tanuljunk könnyen, gyorsan angolul!

Az angol nyelv alapos elsajátításának könnyű és gyors módszere mindenki számára.

Írta: **Dr Szenczi Miklós**

az Aberdeen-ni egyetem (Nagybritánia) Magisztere a báró *Eötvös József* Collégium tanára.

A helyes kiejtés pontos megjelölésével, szófejezők és a feladványok segítségével, dr. *Ernst Häckel* tanár már ismert és közkedvelt módszere szerint feldolgozva és összeállítva,

A kiváló szerző neve és a Häckel módszer világsikere biztosítéka az angol nyelvtan uszterűsége, kiváló értékei és rendkívül használható voltának.

Ez az az angol nyelvtan, melyből valóban a legrövidebb idő alatt, fáradság nélkül, örömmel és tökéletesen sajátíthatja el mindenki a ma már nélkülözhetetlen angol nyelvet.

Erre a könyvre vártunk!

Igen szép és gondos kiállításban füzve 215 lei

Országszerte sikeresen zajlott le a légvédelmi gyakorlat

București. Saját tud. Csütörtökön délelőtt 11 óra 50 perckor nagyszabású légvédelmi gyakorlatok tartottak az ország egész területén. Szirénajelzések és harangzúgás figyelmeztette a lakosságot a repülőgépek közeledtére, mire a járművek leálltak a lakosság pillanatok alatt elünt az utcákról. A légvédelmi gyakorlatok a legnagyobb siker jegyében zajlottak le. Bucureștiben a gyakorlat 25 percig tartott.

Nagyvárad. Saját tud. Az országos légvédelmi gyakorlatok során a tüzoltóság és a mentők gyakorlatoztak a városháza előtti térségen. A mentők gázmaszkokkal vonultak fel és az „égő” városháza emeleti ablakaiból mentették ki az épületben szorultakat, mialatt a tüzoltóság hatalmas vízsugarakkal árasztotta el a városháza épületét.

Az október havi maximális árak Nagyváradon

Nagyvárad. Saját tud. A város ármáximális bizottsága szeptember 27-én megtartott ülésén október 1 és 31-ike között a következő árakat állapította meg:

Liszt: Nullás liszt nincs maximálva, 2-es 88 százalékos 8 lei kilogrammja, integrál liszt 80 százalékos 7.50. A maximálási bizottság rendelete szerint a malmok kötelesek a szükséges mennyiségben a pékek rendelkezésére bocsátani a fent felsorolt típusokat.

Kenyér: Franzola (luxus kenyér) nullás lisztből vekni formában nincs maximálva. Fehér kenyér 8.50, barna kenyér 8 lei. A sütőiparosokat kötelezték a fehér és a barna kenyér sütésére. Amennyiben a barna kenyér kifogy, fehér kenyeret kell, hogy adjon a barna kenyér áráért.

Hús: Borjúhús, hátsó része sültnek 23 lei kilogrammonként. Borjúhús eleje 18 lei, fiatal borjúhús (6 hónaptól 2 évig) 25 lei. Szopós borjú (6 hónapig) 32 lei. Disznóhús (a szokásos tíz százalékos csonttal) 30 lei. Kővér disznóhús 34 lei. Haj és szalonna 36 lei.

Éttermi árak: I. osztályú éttermek részére: Húsevés 5 lei, raguleves 8 lei, marhahús mártással és garnirunggal 16 lei, főzelék hús nélkül 8, főzelék sertés vagy marhahússal 20 lei, tokány és különféle hússaláták 18 lei, marhasült 24 lei, különböző sülték sertés vagy borjúhúsból 28 lei, egy kis menü, amely áll levesből, főzelék feltétből, vagy salátával vagy tésztával 30 lei. Egy nagy menü, amely áll előételből, levesből, főzelék feltéttel és vagy salátával vagy tésztával 40 lei. A menükért, amelyben szárnyas is van, 8 lejjel többet számíthatnak.

A másodosztályú éttermekre is a fent felsorolt I. osztályú éttermi árak vonatkoznak, tizenöt százalékos levonással.

Petroleum: kicsiben kilónként 4.78 lei, literenként 4 lei.

Só: 2.70 lei kilogrammonként, viszonteladónak 3.40 lei.

A város által megállapított maximális árakat köteles mindenki betartani.

TURISZTIKA

Turisták igazolványhosszabbítása. Az Erdélyi Kárpát Egyesület aradi osztályának vezetősége azonnal is felhívja az 50 százalékos CFR arcképes igazolvánnyal bíró tagjainak figyelmét arra, hogy a folyó év utolsó negyedére karnettjeiket a szerda esti hivatalos órán érvényesíthetik. A legújabb rendelkezés szerint az csak akkor eszközölhető, ha a CFR vasuti állomás második osztályú jegypénztáránál beragasztják az új illeték bélyeget, amely I. osztálynál 40, a II-nál 30 és a III-nál 20 leibe kerül. Akinek arcképes igazolványa 1939. január 1-én lejár, azok az újak beszerzésére a lépéseket már most tegyék meg.

S. T. Vulturii-Sasok Turista Egyesülete folyó évi október hó 15-én (szombaton) este a Református Otthon dísztermében zártkörű, táncestéllyel egybekötött tura-szezon záró ünnepélyt rendez. Ez alkalommal vetített képes előadás keretében lesz bemutatva az egyesület elnöke Erdélyi Ferenc által levezetett és megírt idej 15 napos túrája is. Ezenkívül a Sasok turistái egy turista-táborot is megrendeznek. Utána tánc következnek. Az ünnepély érdekében 150 tagu rendező gárda fáradozik. Az ünnepély tisztá javadalmát a Sasok által építendő turista-motell javára fogják fordítani.

Faszénégetők a laboratóriumban

Faszénből értékes gázokat nyer a tudomány

Az erdei szénégetés közben fömérdek anyag ment veszendőbe

A szénégetésnek egykor csupán az volt a célja, hogy a füstnélküli tüzelésre alkalmas faszenet csináljon az erdők friss fáiból. A vegyészek aztán rájöttek, hogy a szénégetésnél tulajdonképpen a faszén a legjelentékesebb termék és sokkal nagyobb értéket jelentenek azok a gázok, amelyek a fa száraz desztillálása közben a szénégető kemencéből egyszerűen elszállnak kihasználatlanul. A fának körülbelül 500/0 a tiszta széntartalma. Ha hevítik a fát levegőtől elzártan, elpárolog belőle a természetes nedvesség és egy sereg illékony anyag s marad a faszén, melynek széntartalma 80-90 százalék.

A mai ipari szénégetésnél, melyet a vegyész irányít, a következő módon folyik a fa elszénese. A felaprított fát, forgácsot, hulladékos vasból, vagy kőből való retortába zárják, kis csúskán tölve bele a forró térbe, egyszerre általában százötven mázsnnyit s a desztilláció 24 óráig tart. A betöltő kapun kívül van a retortának még egy nyílása, melyen a gáz- és gőzalaku anyagok jönnek ki s ezeket a megfelelő hűtőberendezésben lecsapatják, lehűtik cseppfolyósá vágy szilárdá. A hevítés alatt először kiűzik a fából a nedvességet, aztán 250 foknyi hőnél bekövetkezik az értékes vegyi folyamat, melynek során a száraz fa alkotásából 30 százaléknyi szilárd faszén, 47 százaléknyi faecet és aztán kátrány lesz, a eredeti fa súlyának körülbelül 6 százaléknyi mennyiségben. Az ezenkívül felszabaduló szénmonoxidot rendszerint mindjárt a tüzelésre használják fel.

A faszenet éppúgy eladja a modern szénégető, mint a régi tette, ámár ma már másra is használják a faszenet, mint régen, például kátrányvaló vegyítés után a műselyemgyártásban, a növényi zsirok termelésénél, mint aktív szén a cukoroldatok színtelenítésére, könnyű benzinnel petróleumgázokból való kiválasztására, gázmaszkok töltésére.

A nyers faecet az igazi érték a fa desztillálásában. Ebből jőször is kidesztillálják a nyers faecet, mely metanol, acetón és metilacetát keveréke s ezt külön dolgozzák fel. A visszamaradt faecetből megfelelő oldószerrel kivonják az ecetsavat, más néven jégecet, melyet vagy rögtön eladnak a kereskedelmeknek, vagy további terméké dolgozzák át, például aceticellulózét csinálnak belőle, ami kiinduló anyaga a műselyemgyártásnak, a filmnek, plasztikus anyagoknak, ragasztószereknek, vagy kasent csinálnak belőle, amely a galalitnak, a mesterséges elefántcsontnak az alapanyaga. Ezenkívül számtalan gyógyszer készítéséhez is nélkülözhetetlen az ecetsav.

Ha a gőzalaku faecetet bizonyos anyagokon vezetik keresztül, megkapják belőle az acetont, mely a modern vegyipar egyik legfontosabb oldószere. Így például az acetilén nagymennyiségben oldódik az acetónban megfelelő nyomás alatt, úgyhogy vaspalackokban szállítható. Ez a dissous-gáz, melyet a hegesztéseknél használnak zsiroknak és vitaminoknak a növényi és állati szövetekből való kioldására, s legújában nagyban használják a paraffinnak a petróleumból való kioldására is.

A nyers faszeszt fokozatosan párolva, először egy gázkeveréket kapnak, melynek alkotásai metanol, acetón és metilacetát s ezt acetónpótlókul lehet használni, vagy a lakkok készítésénél hasznos, aztán 60-65/0-ban tiszta faszeszt, azaz metilalkoholt. A metilalkohol fontos oldó és hígítószere a lakk- és illatszergyártásban, az autók hűtőjében levő vízhez keverve, megóvja a fagyástól a hűtőt, a benzinhoz is hozzá lehet keverni, mint olcsóbb robbanóanyagot, de a legtöbb faszeszt formaldehid készítésére használják fel. A formaldehid újában egyre nélkülözhetlenebb anyag lesz a vegyiparban, amit eléggé jellemez az, hogy évenként 100.000 tonna formaldehidet fogyaszt a vegyipar. Igen sok kell a fertőtlenítésre, konzerválásra, azonkívül nagy szerepe van a papiriparban, a robbanóanyagok gyártásában, a bőr cserzésénél, a gyógyszerek közül az urotropint, a formant és a lysoform készült belőle, a textilpar szinak fixálására, a nyersselyem nemesítésére, a műselyem szívóssá tételére használják.

A fadesztillálásánál visszamaradó fakátrány mindössze hat százalékét teszi ki az eredeti fa mennyiségnek, nem is jelentős nyersanyag, de azért a további lenárlásából kapják a kreoatot és a quajakolt, mikből gyógyszerek lesznek, míg a maradék fa-szurokból szigetelőanyagokat készítenek az elektrotechnika számára.

Amíg a modern vegyész bele nem szőtt a szénégetésbe, könnyelmű pazarlás volt a szénégetők erdei mestersége.

Apróhirdetések

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Egy

jó állapotban lévő fekete téli és egy átmenneti női kabát, valamint férfi fekete zakó, mellényvel eladó. Nagyvárad, Str. Principele Mihaj 14. udvari lakás. Érdeklődni délután 2 és 4 óra között.

Eladó

két hold szőlő felszereléssel, vincellérakással és borházzal. Értekezni Nagyvárad, Str. Pasteur 59. szám.

Kiadó

üres utcai szoba nov. 1-re. Ugyanott férfi bunda eladó. Nagyvárad, Str. Andrei Mureșan 3. szám.

Hangverseny

harmonium 12 változattal olcsón eladó. — Nagyvárad, Ciordas-u. 10. szám.

Vásárhelyi hegyen

közvetlen Nagyvárad közelében eladó 7 hold prima szőlő teljes felszereléssel, megfelelő lakóházzal, cement borrázzal és pincével. A ház üzletnek is kitűnően megfelel. Cím: Nagyvárad, Dr. I. Ciordas-utca 38. szám.

Jókarban levő

fehér gyermek sportkocsi eladó. Nagyvárad, Str. Tache Jonescu 9. szám.

Használt boroshordók

eladók. — Nagyvárad, Duca-utca 9. sz. alatt. Felvilágosítással szolgál a házfelügyelő.

Lakás

szavanként 3 lei

Négyszobás

modern tiszta lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám

Keresek

egyszoba, konyha, fürdőszobás lakást nov. 1-re. Telefon 10-71.

Két szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Regele Ferdinand 49., illetve Str. Parinte Danila 7.

Két szobás

teljes komfortos lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Str. Simeon Stefan 11.

Különbejáratu

szoba irodának vagy raktárnak alkalmas kiadó. Értekezni: Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand 18. Gyümölcs üzletben.

Egyszobás

konyhás lakás október 1-re kiadó. Ugyanott bútorozott szoba kiadó. Nagyvárad, Mihai Sorbul 7. szám

Kiadó

különbejáratu utcai bútorozott szoba egy udvari fürdőszobával, — ugyanott egy jókarban lévő, nikkelezett gyerek sportkocsi eladó. Nagyvárad, Strada Averescu No. 37.

Kiadó

október 1-re magánház Strada Samosului No. 1. H. villamos végállomásnál. Bővebbet: Saspalota, virágüzletben.

Modern

magánház, 2 szobás, eladó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Négyszobás

emeleti komfortos utcai lakás kiadó. Calea Dobronitorilor 18. szám. — Három szobás utcai földszintes modern lakás kiadó. Str. Aurel Vlaicu 49. sz. — Használt bútorok eladók. Értekezni Calea Dobronitorilor 18. emelet.

Allást nyee

szavanként 2 lei

Német kisasszony,

római katolikus, intelligens, mielőbbi belépésre kerestetik, vidékre két iskolás gyermek mellé. — Ajánlatokat fényképpel, bizonyítványmásolatokkal és fizetési igény megjelölésével a kiadóhivatal továbbítja.

Lapelárusítók

utcai árusítá sra. MAGAS SZÁZALEKKAL, azonnal felvételnek. Jelentkezések a kiadóban

LEGUJABB

München lobogódiszbe öltözött

Chamberlain bizakodó kijelentése Londonból való elutazása-kor. — Mussolinit a német határon Hess Rudolf vezérhelyettes fogadta, Kufsteintól kezdve Hitlerrel együtt utazott tovább Münchenbe

Münchenből jelentik: A város a csütörtöki nagy napra való tekintettel már a kora hajnali órákban lobogódiszbe öltözött. A pályaudvar környékén már a kora reggeli órákban hatalmas tömeg gyülekezett Mussolini üdvözlésére. Mussolini a Károly herceg palotában, Chamberlain a Regina Palast szállóban, Ciano és Daladier a Négy Évszak szállóban szállnak meg.

Londonból jelentik: Chamberlain közvetlenül elutazása előtt ezeket mondotta:

— Jelszavam az ismert angol költemény refrainje: Ha először nem sikerül, próbálkozzál és ismét próbálkozzál... Remélem, mire visszatérek, felkiálthatok Shakespeare-rel: A veszedelem csalánjából letéptem ezt a virágot: a biztonságot!

Brennerből jelentik: Mussolini különvontata csütörtök hajnalban 6 órakor érkezett meg a német határra. A Brenneri pályaudvaron Hitler megbízásából a Vezér helyettese, Hess Rudolf üdvözlte igen szívélyes szavakkal az olasz miniszterelnököt. Mussolini különvonatához csatol-

ták ezután Hess kocsiját is és elindultak München felé.

Kufsteinből jelentik: Mussolini különvonata csütörtök délelőtt fél 10 órakor érkezett meg Kufsteinba, ahol Hitler birodalmi vezér és kancellár fogadta. A kancellár néhány perccel előbb érkezett meg Kufsteinba és Mussolini rövidesen Hitler különvonatán folytatta útját München felé.

A magyar kormány küldöttje Münchenben

Budapestről jelentik: A magyar kormány tagjai szerdán este minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács, amely időszerű kormányzati kérdésekkel foglalkozott, hajnali három órakor ért véget.

Budapestről jelentik: Gróf Csáky István meghatalmazott miniszter, a külügyminiszterium kabinetfőnöke, csütörtök hajnalban repülőgépen Münchenbe utazott.

Chamberlain miniszterelnök új béketerve

Mussolini föltételezi, hogy több napig tart a müncheni értekezlet, s a további négyhatalmi együttműködést is megbeszéli

Londonból jelentik: A Daily Express úgy tudja, hogy Chamberlain a következőképpen akarja új béketervét felépíteni:

1. Visszatérés az angol-francia tervhez, mely szerint Csehszlovákia bizonyos területeket Németországnak enged át, a többi részek kantonokra oszlanak.

2. Bizonyos területek azonnali, jelképes átengedése a jószándék jeléül.

3. Anglia és Franciaország szavatolja, hogy Csehszlovákia ígéretei teljesülnek.

4. Mialatt az új elrendezés részletei elkészülnek, Anglia, Franciaország és Olaszország rendőri szolgálatot teljesítenek a szudéta-német földön.

A Daily Mail római értesülése szerint Mussolini felteszi, hogy a müncheni értekezlet több napig tart és végleges eredményt hoz. Azt hiszi, hogy a német mozgósítás 24 órával történt elhalasztása időt ad arra, hogy teljes megegyezés jöjjön létre a szudéta-föld átadásának módozatai tekintetében. A Ducénak eltökélt szándéka; határozottan ragaszkodik ahhoz, hogy Münchenben elintézzék a magyar és lengyel kisebbség ügyét is, azután tervet terjeszt elő a négyhatalom közötti további együttműködésről, a nyersanyagelosztásról, stb.

Rómában úgy tudják, hogy Mussolini hajlandó csapatokat is küldeni a békés átadás biztosítására és Angliával együtt szavatolja Csehszlovákia igazságos feldarabolását. Felveti Mussolini Münchenben a spanyol kérdést is és állítólag közli, hogy mielőtt Franciaország ígéretet tesz a fegyverszállítás megakadályozására, azonnal visszarendeli az olasz önkénteseket.

Angol és olasz csapatok ellenőriznék a népszavazást

Londonból jelentik: A D. N. B. jelentése szerint a csütörtöki müncheni értekezleten új terv kerül tárgyalásra. Eszerint angol és olasz

csapatok ellenőriznék a népszavazást a vegyesnyelvű vidéken, míg Csehszlovákia tisztán németlakta részeit október 1-én a német emlékirat alapján a csehek kiűrik.

A német és francia sajtó hangja a müncheni összejövetel alkalmából

Az egyik német napilap a béke európai megszervezéséről beszél

Berlinből jelentik: A német sajtó a legnagyobb szenzációként közli a müncheni megbeszélést. A „Berliner Börsenzeitung” így ír:

— Reméljük, hogy most fény derül a német igények és követelések mérsékelt voltára. Mi semmi egyebet nem kívánunk, csak azt, amely bennünket mint tisztességet szerető nemzetet megillet: az örendelkezési jog megadását a szudéta németek számára, valamint a szudéta-német helyzetének gyors megváltoztatását. Egyetlen francia, vagy angol sem várhatja tőlünk, németektől, hogy még sokáig nézzük tétlenül, hogyan üldözik és kínozzák a szudéta-német fajtestvéreinket. A nemzeti becsület az angolok és franciák érzés- és gondolatvilágában olyan nagy szerepet játszik, hogy megvagyunk győződve, hogy Franciaország és Anglia már régen elvesztette volna türelmét és ugyancsak volna Benessel,

ahogyan megérdemli. Senki sem tételezheti fel komolyan róánk, hogy más álláspontot foglaltunk el.

A „Deutsche Allgemeine Zeitung” ezeket írja:

— A müncheni megbeszélés nem régi mintára összeülő értekezlet, amint azt az amerikai elnök ismét javasolta. Münchenben a négy európai nagyhatalom vezető államférfiai találkoznak, akik valamennyien tudatában vannak annak, hogy feladatuk ma már nem a beszéd, hanem a cselekvés. És ez a négy államférfi olyan hatalmat képvisel, mely ha cselekvésre fog össze, ahelyett, hogy Benes és Moszkva akaratának megfelelően egymás ellen háboruba sodródjék, nemcsak a szudéta-németek ügyét hozza végre tető alá, hanem előhírnöke lehet a béke új európai megszervezésének.

A francia sajtó egyrésze óvja a közönséget, hogy ne essék bizakodásaival a másik tulzásba. A kommunisták kifogásolják, hogy a Szovjetet nem hívták meg Münchenbe

Párizsból jelentik: A francia közvélemény nagy többsége élénk meglepéssel állapítja meg, hogy Európa — legalább is egyidőre — megszabadul a háboru lidércnyomásától és a láthatár kezd ismét kitisztulni. Csak a szélső baloldali körökben mutatkozik kedvetlenség. A háborus uszítók mesterkedései összeomlóban vannak. — Kommunista körökben mértatlankodás mutatkozik a négyhatalmi egyezmény újjáélesztése miatt és kifogásolják, hogy Szovjetországot nem hívták meg Münchenbe.

A „Petit Parisien” szerint Mussolini varatlan

és békítő szerepét külön ki kell emelni. A Duce, mint nagy államférfi és mint jó európai járt el. A sajtó egyrésze azonban a bizakodó hangulat ellenére óva inti a közönséget attól, hogy egyik tulzásból a másikba essék és most már tulzott reményeket tápláljon a békés megegyezés tekintetében. Egyes lapok utalnak arra, hogy a megoldandó nehézségek még mindig igen súlyosak. Ha a müncheni értekezlet nem hoz gyors eredményt — írja a Matin — úgy az emberi igazság és kétségbeesítő csodjével állunk szemben. A „Republique” és az „Ere Nouvelle” megállapítja, hogy: tisztuk a láthatár, amelyen feltűnt végre a nap.